

Handelshøjskolen i København - CBS

Skotland og unionen

Cand.ling.merc.-speciale – engelsk

Jette Florin

Vejleder:

Charlotte Werther

Specialets omfang:

70 normalsider

Afleveringsdato:

29. september 2008

SUMMARY

On September 11, 1997 the British Government held a referendum in Scotland in which voters were asked two questions: First, whether they were in favour of a Scottish Parliament and second, whether such a Parliament should have tax-varying powers. A majority of the Scottish people voted in favour of both proposals thereby marking the commencement of a new era.

In order to examine whether this new status for Scotland with its own Parliament and the establishment of a Scottish government will succour Scottish nationalism, different theories about Scottish national identity have been analysed. Also the impact which the constitutional changes have had on the Scottish people, and to a certain degree on the English too, is considered with a view to analyse, if the hopes of the British Government to squeeze a development that ultimately would lead to Scottish independence actually had the intended effect, or if it, on the contrary, has infused further demand for independence.

So far, many hopes and fears about devolution have been on the political agenda and considerations about how people in Scotland describe their national identity is interesting in order to make an assessment of its importance in connection with attitudes towards the constitutional position of Scotland. Following the advent of devolution this section examines trends in national identity and constitutional preferences.

To which extent the new electoral system in Scotland, the Additional Member System (AMS) has been accepted by the Scottish people is interesting, and for the purpose of ascertaining how voters in Scotland regard Scottish elections, the aim here is to assess whether voters think they are 'second-order' elections and consequently opt to use the elections in Scotland as an opportunity to express their views on the performance of the government at *Westminster* rather than at *Holyrood*. Furthermore, focus is on findings about trust and involvement in the governance of Scotland. In this respect, how well the Scottish Parliament has performed in practice according to public opinion and also, to what degree people feel they have a chance to influence what the devolved Scottish institutions do before they make any decisions.

In order to form an assessment of whether the radical constitutional change is delivering its objective, especially how England has reacted to the privileges granted to Scotland, i.e. is there any hint of an 'English backlash', the focus has been on sources of conflict between the two nations, such as the voting rights of Scottish MPs in the House of Commons on laws that only affect England and on Scotland's favourable share of government spending. It appears that over half of the Scottish people agree that these voting rights should be revised. So, it seems to be an issue that MPs themselves find difficult to resolve, especially those on the Labour benches on which most Scottish MPs currently sit, and therefore not likely to set the English and Scottish publics at odds with each other. Furthermore, the more than fair share of government spending in Scotland has not caused much disagreement, but perhaps it is due to lack of public attention.

The development in attitudes towards the future of Scotland is of special interest, and this section compares and contrasts the degree of normative, cognitive and affective support for the union in Scotland and England. An analysis of four groups in each country – nationalists/separatists, potential nationalists/separatists, unionists and the disengaged – has shown that nationalists/separatists are a minority in both Scotland and England, but it also revealed that unionists do not comprise a majority. Furthermore, younger people tend to belong to groups, such as nationalists/separatists and the disengaged, and possible consequences may be that support for the union becomes weak in future as the responsibility of constitutional preferences will be resting on their shoulders.

The Scottish political parties have very different views concerning Scotland's future constitutional form. An evaluation of their support for the union or support for independence have been conducted based on the objectives and manifestos of the political parties in the 2007 election in Scotland.

Has devolution delivered, i.e. reduced the risk of breaking up the union, or has it caused further demand for an independent Scotland? This hangs in the balance. However, Scottish nationalists are not yet likely to hold an antagonistic view towards people from England and even if English separatism seems to have an anti-European tone, this does not currently comprise the Scottish people, so it seems more likely that Scotland will stay in the union in a foreseeable future, but will probably demand increasing legislative powers. Over time, however, the picture might change as the younger generation becomes indifferent to unionism.

INDHOLDSFORTEGNELSE

SUMMARY	1
1. Indledning og problemformulering	5
1.1 Metode	6
1.2 Anvendt terminologi	8
2. Baggrund for indførelse af selvstyre i Skotland i 1999	9
3. National identitet i Skotland.....	12
3.1 Typer af skotsk national identitet.....	12
3.2 Kernen i skotsk national identitet.....	15
3.3 Generelle karaktertræk i skotsk national identitet.....	16
3.4 Delkonklusion	17
4. Er selvstyreordningen drivkraft for stigende nationalisme?	18
4.1 Hvordan kan selvstyre fremme nationalisme?	19
4.2 Er skotsk nationalisme blevet mere markant efter indførelse af selvstyreordningen?...	20
4.3 Betyder politik noget for nationalitetsfølelsen?	22
4.4 Partipolitiske præferencer efter national identitet.....	22
4.5 Konstitutionelle præferencer efter national identitet	24
4.6 Delkonklusion	25
5. Den skotske befolknings syn på det politiske system og forventningerne hertil25	
5.1 Det skotske valgsystem.....	27
5.2 Holdninger til det skotske parlament	29
5.3 Tillid til det skotske parlament og den britiske regering	32
5.4 Vurdering af indflydelse på beslutningstagningen.....	35
5.5 Delkonklusion	39
6. Styrker eller svækker selvstyre unionen?.....	40
6.1 Årsager til spændinger mellem Skotland og England.....	40
6.2 Delkonklusion	43
7. Mulige konsekvenser for unionen	43
7.1 Identifikation af forskellige former for nationalisme i Skotland og England	45

7.2 En demografisk profil af nationalisme i Skotland og England	52
7.3 Analyse af gruppernes adfærd og deres betydning for og holdning til unionens fremtid	54
7.4 Delkonklusion	56
8. De politiske partiers betydning for og målsætning for Skotlands fremtid.....	57
8.1 <i>The Scottish Labour Party</i>	58
8.2 <i>Scottish Liberal Democrats</i>	59
8.3 <i>The Scottish National Party (SNP)</i>	59
8.4 <i>The Scottish Conservative Party</i>	60
8.5 <i>The Scottish Green Party</i>	61
8.6 <i>Andre</i>	62
8.7 Partiernes konstitutionelle præferencer ved det skotske parlamentsvalg i 2007	62
8.8 Delkonklusion	62
9. Konklusion	63
9. Liste over tabeller og figurer	67
10. Bibliografi.....	68

1. Indledning og problemformulering

I 1997 afholdt den britiske regering endnu en folkeafstemning om oprettelsen af et skotsk parlament med lovgivende selvstyre inden for områder, der ikke er forbeholdt det britiske parlament og den britiske regering. Stort set alle områderne var i forvejen administreret i Skotland af *the Scottish Office*, dvs. sundhedssektoren, uddannelsessektoren, retssystemet, lokalt selvstyre, landbrug og fiskeri. Resultatet af folkeafstemningen blev afgjort med 74,3% stemmer for lovforslaget og 25,7% imod (Hassan & Fraser 2004: 516). Oprettelsen af det skotske parlament i 1999 gav i medfør af *the Scotland Act 1998* det skotske folk selvstyre på en lang række områder. En væsentlig grund til at den britiske regering valgte at afholde en folkeafstemning om delvist selvstyre til Skotland var, at den skotske nationalitetsfølelse og ønske om autonomi var blevet mere markant, og man forestillede sig, at en selvstyreordning ville kunne kontrollere og afværge en udvikling, der i sidste ende ville føre til et krav om et selvstændigt Skotland. Dette krav er endnu ikke blevet fremsat, men ser nu ud til at kunne blive en realitet, eftersom *the Scottish National Party*, SNP, i 2007 dannede en mindretalsregering. Debatten i Storbritannien om unionens fremtid er ikke blevet mindre aktuell af, at partiet kort efter regeringsoverdragelsen udgav en hvidbog "*Choosing Scotland's Future: A National Conversation*", med en invitation til det skotske folk om at deltage i 'en samtale' om Skotlands fremtid, med det formål, at bede den skotske befolkning overveje en ny folkeafstemning i indeværende regeringsperiode (A National Conversation, 2007: V). Hvis indførelsen af delvist selvstyre i sig selv er en drivkraft for stigende national identitet, kan det betyde, at *the Scottish National Party*, SNP, måske vil få held til at overbevise den skotske befolkning om, at partiets forslag om selvstændighed er fremtiden for Skotland.

For nogle vil selvstyreordningen betyde, at unionen kan rumme en mangfoldighed af meninger og identiteter og derved styrke sammenholdet i Storbritannien. For andre vil ordningen betyde en kile eller endda et springbræt, som til sidst vil opløse unionen. Uanset hvilken holdning, der kommer til udtryk, vil det være af afgørende betydning, hvordan skotterne opfatter den nye selvstyreordning. Deres interesse i at opretholde unionen kan afhænge af, om de føler, at det i praksis imødekommer deres behov for indflydelse på egne affærer. Selvstyre kan kun sikre at Skotlands politikere holdes ansvarlige for både succeser og fiaskoer, såfremt den skotske befolkning tager stilling, når de går til valg. Skotlands fremtid i unionen afhænger også af, hvordan

skotterne i almindelighed fortolker, hvad det betyder at være skotsk. Men også englændernes reaktion på de privilegier skotterne har fået, vil være af betydning for unionens fremtid.

På basis af ovenstående vil jeg diskutere:

Er selvstyreordningen i sig selv drivkraft for stigende nationalitetsfølelse? Og, har indførelsen af delvist selvstyre generelt formindsket eller forøget risikoen for unionens opløsning?

Tanken var, som nævnt, at delvist selvstyre i Skotland skulle være et alternativ til løsrivelse fra unionen. Formålet med dette speciale er således at diskutere, om selvstyreordningen i sig selv har medvirket til en stigende nationalitetsfølelse og om de omfattende konstitutionelle forandringer er den 'lim', der skal til, for at beholde Skotland i unionen eller om selvstyreordningen har medført yderligere splittelse i unionen, som i sidste ende kan opløse den.

1.1 Metode

Med baggrunden for Skotlands selvstyre som udgangspunkt, vil jeg diskutere, hvad der kendetegner skotsk national identitet samt hvilken betydning, den har for skotterne. Herunder vil Richard Haeslys (2005) undersøgelse af hvilke elementer, der kendetegner moderne skotsk national identitet blive diskuteret samt David McCrones (2002) opfattelse af, hvilke generelle træk, der betegner skotsk national identitet, idet deres teorier indeholder synspunkter om, hvorvidt skotsk national identitet har betydning for partipolitiske og konstitutionelle præferencer

Dernæst undersøges om selvstyreordningen i sig selv er drivkraft for stigende nationalitetsfølelse i Skotland. Her vil John Curtices (2005a) analyse af, hvilke faktorer der kan fremme stigende nationalitetsfølelse i forbindelse med Skotlands konstitutionelle forandringer blive fremlagt og diskuteret. Statistisk materiale samlet af andre vil blive inddraget i denne analyse.

Oprettelsen af det skotske parlament var et kardinalpunkt i forbindelse med indførelsen af delvist selvstyre, og tilslutningen var som bekendt stor ved folkeafstemningen i 1997. I den forbindelse vil Skotlands nye valgsystem vil blive forklaret med det formål, at undersøge om skotterne har taget det til sig, eller om de eventuelt vil undlade at stemme, fordi de ikke forstår det nye system eller fordi de ikke kan lide det.

I forlængelse af ovennævnte vil jeg undersøge den skotske befolknings holdning til deres nye parlament såvel som til det britiske parlament og regering efter at det skotske parlament er blevet en realitet. Herunder om befolkningen betragter skotske parlamentsvalg som sekundære valg på linie med lokalvalg eller valg til Europaparlamentet. Ligeledes vil jeg beskæftige mig med befolkningens syn på, hvilken indflydelse det skotske parlament har i forhold til den britiske regering på Skotlands styre. Her vil jeg benytte både Curtice, 2006c og Park & McCrone (2006) som kilder. Desuden vil befolkningens tillid til det skotske parlament og den britiske regering blive diskuteret, da det må formodes, at den skotske befolknings holdning til den nuværende selvstyreordning vil være af betydning for Skotlands fremtidige konstitutionelle form. Ydermere vil jeg undersøge, hvilken indflydelse den skotske befolkning mener, de har på beslutningstagningen i de institutioner, der er overdraget til Skotlands selvstyre. Her vil jeg bruge Curtice (2006d) som hovedkilde.

Ud fra betragtningen, at Skotland formodentlig ikke er alene om at beslutte om unionen skal bestå fremover, vil jeg bruge Curtice & Seyd (2001) som kilde for en diskussion om, hvorvidt en eventuel modreaktion fra England kan få betydning for det fremtidige sammenhold. I den forbindelse er den skotske og den engelske befolknings indstilling til om skotske MP'er fortsat skal have stemmeret i *Westminster* på love der kun angår England interessant, idet det må formodes, at skabe spændinger mellem de to lande, såfremt man ikke finder en løsning på problemet. Ligeledes vil den favorable ordning for Skotland med en større andel af de offentlige udgifter pr. indbygger måske give grobund for yderligere engelsk modvilje mod selvstyreordningen.

Endelig følger et afsnit, hvor englændernes og skotternes syn på nationalisme vil blive diskuteret og sammenlignet, idet det ikke er uvæsentligt, om englænderne såvel som skotterne udvikler en nationalisme, der kan true unionen. En eventuel udvikling i England i retning af en mere højredrejet nationalisme kan medføre en fremmedfjendsk holdning ikke alene til 'de andre' uden for

Storbritannien, men også til skotterne. Her vil Heath & Smiths (2006) analyse af forskellige grupper i England og Skotland - karakteriseret ved hver sin form for nationalisme - være udgangspunkt for diskussionen. Og set i lyset af at den unge generation efterhånden overtager det politiske styre i begge lande, vil deres opfattelse af nationalisme formentlig være afgørende for, om de to lande fortsat skal være i union.

Sluttelig vil en evaluering af de politiske partiers målsætninger om Skotlands fremtid blive fremstillet, baseret på partiernes manifeste i forbindelse med valget i 2007 til det skotske parlament. Her vil Deason & Sandrys (2007) fremstilling af partiernes udvikling over tid og holdning op til valget danne grundlag, og Herbert et al.(2007) er kilde til partiernes manifeste om, hvilken indstilling partierne har til union versus selvstændighed.

1.2 Anvendt terminologi

Jeg markerer engelske substantiver og udtryk med kursiv igennem hele specialet, primært for at gøre læseren bekendt med sprogbrugen i engelsk litteratur.

Desuden bruges betegnelsen Storbritannien, når det kun omhandler England, Skotland og Wales. Betegnelserne unionen og *the United Kingdom* anvendes, når det omhandler hele den britiske union, England Skotland, Wales og Nordirland.. Forkortelsen UK anvendes kun i tabeller af pladshensyn. Udtryk som den britiske regering eller det britiske parlament anvendes de steder, hvor der refereres til *the UK Government* eller *the UK Parliament*. Udtrykkene England og engelsk anvendes kun de steder, der alene omhandler England. Termen selvstyre er valgt de steder, hvor der refereres til *devolution*.

Termerne 'nationalitet', 'national identitet' og 'nationalisme' er ikke på nogen måde et forsøg på en gennemgribende fortolkning af teorier om emnet, da det kræver en omfattende teoretisk diskussion, hvilket ligger uden for formålet med diskussionen om delvist selvstyre i Skotland. Termerne anvendes om tilhørsforhold til en nation, der fastlægges gennem kontrastering med andre nationale identiteter, men også at de dækker over et indhold, der er nogenlunde fælles for de fleste mennesker samt knyttet til opfattelsen af grænser, der er afstukket af et bestemt territorium.

2. Baggrund for indførelse af selvstyre i Skotland i 1999

Skotlands konstitutionelle forbindelse med resten af Storbritannien er historisk set ret kompliceret. Selv om Skotland frivilligt indgik i unionspagt med England og Wales i 1707, var der meget modvilje mod den. *The Jacobite Rising* i 1745 var den sidste borgerkrig, og undertrykkelsen af levemåden i *the Highland* var et af de mest synlige ofre, da den britiske stat blev dannet. Det var begyndelsen til en britisk nationalstat, men ikke en britisk nation. De tre nationer i England, Skotland og Wales var skarpt adskilt med hver sin religion, sprog og dialekt, men de har én ting tilfælles: det er et ø-samfund med tre nationer skarpt adskilt fra andre nationer. Unionen blev yderligere grundfæstet de næste 200 år under den industrielle revolution med en folkevandring mellem nationerne og med opbygningen af det britiske imperium og fællesskabet under de to verdenskrige.

Selv om Skotland tabte sin suverænitet til England (eller rettere delte den med England), så bevarede den skotske befolkning nationalistiske karaktertræk. Skotland bibeholdt sit eget retssystem, lokalt selvstyre, uddannelsessystem og sin egen møntenhed. Den lovgivende instans for Skotland blev administreret af parlamentet i *Westminster*, og beslutningsprocessen lå i det britiske kabinet, men en del administrative funktioner, der vedrørte uddannelse, landbrug, politiovervågning, fængselsvæsenet, økonomisk udvikling osv. blev overdraget til *the Scottish Office* i 1960'erne og ledet af *the Secretary of State for Scotland*. Der var andre indrømmelser til Skotlands særstatus, f.eks. lovgivning, der kun var relevant for Skotland, blev i udvalgsbehandlingen varetaget af *the Scottish Grand Committee of the House of Commons*. Desuden fik Skotland flere *Members of Parliament (MPs)* i *the House of Commons* end befolkningsgrundlaget berettigede til (Harrisson & Boyd, 2006:124).

Indtil 1970'erne var der ikke nogen nævneværdig indsigelse uden for den politiske sfære mod dette arrangement. Men i 1974 krævede *the Scottish National Party, SNP*, at få rettighederne over fundet af olie og gas i Nordsøen, idet partiet argumenterede, at indtægterne burde tilfalde Skotland. Det var startskuddet til at *Labour*-regeringen var tvunget til at tage spørgsmålet om selvstyre alvorligt. I 1978 blev der fremsat et lovforslag om, at Skotland skulle have sin egen nationalforsamling. For at blive vedtaget skulle 40% af samtlige skotske vælgere gå ind for lovforslaget. Ved

folkeafstemningen i 1979 stemte 52% for lovforslaget og 48% stemte imod. Men kun 32,9% af samtlige vælgere havde stemt for, og dermed var lovforslaget afvist. I 1979 afløste *the Conservative Party Labour*-regeringen med Margaret Thatcher som premiereminister, hvilket fik stor indflydelse på Skotlands økonomiske situation. Den Konservative regering havde ingen sympati for delvist selvstyre til Skotland. Den økonomiske politik, der blev ført for at sænke inflationen, ramte skotske byer og regioner hårdt i form af arbejdsløshed inden for bygge- og anlægssektoren, minedrift og skibsbygnings- og stålindustrien. Og indførelsen af kopskat i Skotland – et år inden den blev indført i England - skabte bitter strid, og Margaret Thatcher blev betragtet som en meget engelsk politiker, der udelukkende varetog engelske interesser. Der var store efterdønninger efter hendes afgang, og ved valget i 1992 til det britiske parlament gik *the Conservative Party* tilbage. *The Scottish National Party*, SNP, som havde fremgang, var nu mere positivt indstillet end tidligere på 'kun' at få delvist selvstyre i Skotland, da partiet så det som et springbræt til selvstændighed. Omkring 1996 var de interne uoverensstemmelser i *Labour* om overdragelsesspørgsmålet, som havde vanskeliggjort kampagnen i 1979, næsten forsvundet. På en nationalkongres, som blev holdt det samme år, hvor både størstedelen af partierne var til stede samt forretningsfolk, fagforeningsfolk, repræsentanter fra kirke- og akademikerkrede, opnåede man enighed om, hvilken form for overdraget styre skotterne ville gå ind for. Kun *the Conservative Party* forblev stærkt imod enhver form for overdragelse af styret. Men *Labours* jordskredssejr i 1997 – hvor *the Conservative Party* ikke fik nogen mandater i Skotland - sikrede en hurtig fremsættelse af et lovforslag om oprettelse af et skotsk parlament med delvist selvstyre, hvilket var en udvidelse af lovforslaget om en nationalforsamling, som blev fremsat i 1978 (Harrison & Boyd, 2006: 125). Ved folkeafstemningen i 1997 blev den skotske befolkning stillet to spørgsmål: 1) skal der oprettes et skotsk parlament? og 2) skal det have skatteudskrivningsbeføjelse? Afstemningen blev afgjort med en tilslutning på 74,3% til et skotsk parlament og 63,5% stemte ja til skatteudskrivningsforslaget. Valgdeltagelsen var på 60% (Harrison & Boyd, 2006:126).

For at få klarhed over, hvad baggrunden er for oprettelsen af det skotske parlament i 1999, er det nødvendigt at forstå, at *the United Kingdom* of Great Britain og Northern Ireland er en nationalstat, der består af flere nationer: England, Skotland, Wales og Nordirland. En følelse af britisk national identitet, der bygger på delte politiske og sociale værdier, forener de fleste mennesker i unionen. De politiske partier fører de samme politiske kampagner (undtagen i

Nordirland, hvor *Labour*, *Liberal Democrats* og *the Conservative Party* af historiske grunde ikke kæmper om mandater (Harrison & Boyd, 2006: 115). *The United Kingdom* er svær at placere i politisk og juridisk sammenhæng, da der ikke er nogen kodificeret skriftlig forfatning eller nedfældet tidspunkt for oprettelse af staten, som vi ser i andre lande i forbindelse med revolution eller oprettelse af selvstændige stater. Med ændringerne i 1999 er *the United Kingdom* gået fra at være et gammeldags regime til en moderne nationalstat, der er i stand til at reagere på de radikalt ændrede omstændigheder, som det 21. århundrede byder på. Ifølge Keating (2005) er *The united Kingdom* gået direkte fra at være en præmoderne stat til at være en postmoderne stat uden den gradvise modernisering, som mange nationalstater i Europa har gennemgået. Det er en af grundene til, at navnlig Skotland har fået så megen international opmærksomhed, idet det anses for at være et fascinerende eksperiment med nye måder at regere på i en kompleks og foranderlig verden (s.1-2).

Harrison & Boyd (2006) peger på, at de forskellige planer for overdragelse af styre er udtænkt med det formål, at de nationale og regionale kulturer, der findes i unionen, skal afspejles i den politik, der føres i de enkelte nationer. I England er identitetsfølelsen i høj grad knyttet til de enkelte *counties* såvel som til byerne og landsbyerne og visse regioner, men der ikke noget udtalt ønske om, at regionale identiteter skal tilkendes i regionale forsamlinger eller noget ønske om at oprette et engelsk parlament for at få accentueret en national identitet. For Skotlands vedkommende er der derimod tale om overdragelse af et politisk styre for egne forhold for at tilgodese skotsk national identitet, men også for at afvæbne nationale krav om fuld selvstændighed. Oprettelsen af en nationalforsamling i Wales er mere et udtryk for en national kulturel identitet end det er et ønske om fuld selvstændighed. Nordirland fik i 2007 en ny nationalforsamling, der deler regeringsmagten mellem katolikker og protestanter, og det nye styre er endnu et forsøg på at finde en løsning på Nordirlands konstitutionelle og politiske problemer. Der er derfor ikke tale om en ensartet model for alle fire nationer (s.115).

3. National identitet i Skotland

Haesly (2005) peger på, at national identitet på én gang er påvirket af mikro- og makrosociale¹ faktorer. Han peger på, at national identitet på det makrosociale plan bl.a. er påvirket af begreber som historie, kultur, sprog, religion, politiske institutioner og socialisering, i modsætning til Benedict Anderson (1991), som ifølge Haesly (2005) har fremsat den teori, at eftersom national identitet er forbundet med dybereliggende *imagined communities*², og da mennesker besidder stor opfindsomhed, afspejles sådanne makrosociale påvirkninger ikke i deres nationale identitet (s. 243).

3.1 Typer af skotsk national identitet

Haesly (2005) har undersøgt hvilke elementer, der kendetegner en karakteristisk skotsk identitet. Han argumenterer, at det kan påvises, at individets politiske identifikation er betinget af national identitet ved at sætte fokus på de elementer, som skotterne er enige om betegner deres nationale identitet, samt ved at afdække de sociale og politiske områder, hvor skotterne har afvigende holdninger, vil det være muligt at få klarhed over, hvordan forskellige individer vil reagere på uvisse politiske begivenheder efterhånden som det skotske parlament fortsætter arbejdet (s. 261). Han opererer med tre kategorier af moderne skotsk national identitet. Han kalder dem empiriske³ typer af skotsk national identitet og beskriver dem som *civic, nationalistic og proud (insular)*. *Civic* identitet, som 30,4% af den skotske befolkning tilslutter sig, tillægger ikke national identitet den største betydning, og skal ikke begrænses til folk, der er født i Skotland. Skotter der tilslutter sig en *civic* identitet strækker sig videre, de accepterer ikke bare tilflyttere, men 'omfavner' dem ud fra teorien om, at de vil bidrage positivt til Skotlands fremtidige vitalitet, mangfoldighed og kultur. De er positive over for englændere, som vælger en skotsk national identitet, uagtet den stærke anti-engelske følelse, som har præget skotsk historie og som stadig findes i dag. *Nationalistic* identitet

¹ Mikrosociale plan: dvs. individets sociale og psykologiske niveau. Makrosociale plan: dvs. samfundsmæssigt plan.

² Benedict Andersons (1991) definition af national identitet : "It is imagined because the members of even the smallest nation will never know most of their fellow-members, meet them, or even hear of them, yet in the minds of each lives the image of their communion" (s. 6).

³ Observation af data, hvor respondenterne har sorteret deres svar efter en skala på en række argumenter om et givet emne (Haesly, 2005: 245).

har en tilslutning på 26,6% blandt Skotlands befolkning. De argumenterer, at Skotland er en nation, og derfor skal Skotland være en selvstændig stat. De påstår, at Skotland ikke vil blive et frit land før det bliver selvstændigt, og ydermere afviser de, at begrebet 'skotsk nationalisme' er den største trussel, som Skotland står over for i dag. *Proud (insular)* identitet er valgt af 25,3% af skotterne. De står til en vis grad i modsætning til *civic* identitet, idet de tror på, at 'den ægte skotte' er en person, som er født af skotske forældre. Ifølge Haesly (2005) skal de dog ikke betegnes som prototypiske etniske, men netop som *proud og insular*, idet de i kraft af deres følelsesmæssige bånd til Skotland ønsker af beskytte Skotland mod tilflyttere og indvandrere (s. 248-49). Han peger på, at litteraturen om nationalisme primært skelner mellem *civic* og etnisk national identitet, hvor *civic* og etnisk national identitet repræsenterer modsatte poler. Men selv om *proud (insular)* identitet har mange etniske komponenter, så er den ikke alene etnisk baseret, idet det kunne forventes at en 'sand' etnisk national identitet ville være meget mere uenig i standpunktet: 'Tilflyttere til Skotland repræsenterer fremtiden' end tilfældet var ifølge den undersøgelse, som Haesly (2005) baserer sin konklusion på (s. 252). Selv om det kun er en svag accept af etnisk identitet og en tydelig afvisning af *civic* identitet, der adskiller *proud (insular)* identitet fra *civic* identitet, så mener han, at *civic og etnisk* identitet lever i bedste velgående i Skotland, fordi der er mange skotske indbyggere, der tilslutter sig en etnisk opfattelse af, hvad det vil sige at være skotsk, men også mange, der tilslutter sig en *civic* opfattelse (s.253).

Selv om der er forskel på de tre typer af skotsk identitet, som anført ovenfor, er der også mange lighedspunkter, der binder skotterne sammen og som omfatter grundelementerne eller kernen i, hvad det vil sige at være skotsk. Haesly (2005) påpeger, at skotsk kultur er vigtig for alle typer af skotsk identitet, hvilket er i modstrid med McCrones (1992) observationer om forbindelsen mellem skotsk kultur og skotsk nationalisme som citeret herunder.

Unlike many forms of nationalism, the cultural content of the Scottish variety is relatively weak. Compared to Welsh, Irish, Catalan, Briton or Quebec nationalism, it is less ready to call up the ancient ghosts of the nation, its symbols and motifs, in its quest for independence. There is, of course, less to call up, for the lack of linguistic, religious or similar cultural markers in Scotland forces nationalists to conjure up an alternative 'imagined community' (s. 174).

Haesly (2005) mener, at McCrone sammensmelter nationalisme med national identitet, men medgiver, at det muligvis er rigtigt, at tilkendegivelse af politisk holdning - nationalisme om man vil - er udviklet uden at være besværet af en tung kulturel bagage, set fra den skotske nationalistiske bevægelses synspunkt, men at det ikke er det samme som at sige, at folk i Skotland har skabt en *imagined community*, der udelukker en kulturel dimension. Selv om de skotske indbyggere har forskellige ideer om, hvad skotsk kultur indbefatter, så er den *imagined* skotske kultur tilstrækkelig heterogen til at folk fra alle egne i Skotland deler en stolthed over de forskellige aspekter, der findes i skotsk kultur, og de indbyrdes forskellige skotske individer har en stærk følelse af, at skotsk kultur er en vigtig bestanddel i deres nationale identitet (s. 253). Han finder at alle tre typer af national identitet ønsker at adskille sig fra englænderne. De viser deres stolthed over Skotlands farverige historie, der beretter om berømte konger, dronninger, politiske intriger, berømte slag, skurke og helte. Sidstnævnte er ikke mindst blevet et af Skotlands artefakter i form af den internationale blockbuster 'Braveheart'. Det faktum, at der virkelig findes sådan en fortælling, øger autenticiteten og medvirker til at bekræfte mange skotter i berettigelsen i kravet om status som nationalstat. Alle tre typer afviser, at der er et skel mellem dem, der taler gælisk eller *scots* og dem, der ikke taler disse sprog. I lyset af, at det kun er et fåtal, der taler gælisk eller *scots*, er det ikke overraskende, at skotterne – uanset type af national identitet – mener, at sprogskillene ikke er fremtrædende nok til at svække myten om nationalt sammenhold eller, om man vil, myten om en *imagined community*.

Sluttelig er skotterne enige om, at skotsk identitet er forenelig med andre territoriale identiteter. Det betyder imidlertid ikke, at alle skotter ser sig selv som f.eks. europæiske, men ingen af typerne ser deres skotske identitet som så eksklusiv, at den udelukker muligheden for andre territoriale identiteter (Haesly, 2005: 254-55).

Der er dog også politiske stridspunkter i skotsk national identitet. Ifølge Haesly (2005) adskiller *nationalistic* identitet sig fra *civic* og *proud (insular)* identiteter, idet *nationalistic* identitet i modsætning til de andre to identiteter har det synspunkt, at Skotland er og vil altid være en nation med en unik kultur, en farverig historie med helte, slag osv. og derfor skal Skotland være en selvstændig stat, og at skotterne ikke vil blive et frit folk, før landet får selvstændighed (s. 260).

3.2 Kernen i skotsk national identitet

Hvis man sammenligner skotternes og walisernes syn på national identitet, er det formentlig muligt at afdække, hvad der er kernen i skotsk identitet. Ifølge Haesly (2005) har skotterne det tilfælles med waliserne, at de ønsker at adskille sig fra englænderne. De er begge stolte af deres nationale kultur – skotterne i noget højere grad end waliserne – og skotter og walisere mener ikke, at andre territoriale identiteter er uforenelige med en skotsk eller walisisk identitet. Disse tre elementer er kernen i både skotsk og walisisk national identitet (s. 257). Men han pointerer, at der formentlig vil være en forskel på de to nationers kerne identitet, hvis man ser på, hvad bestanddelene i kernen består af, f.eks. hvilke konkrete kendetegn, der definerer dem. Der er flere håndgribelige elementer, der understøtter skotsk identitet, end der er i walisisk identitet. Alle tre typer af skotsk identitet, som beskrevet ovenfor, lægger stor vægt på Skotlands historie – Skotland var en selvstændig stat med sin egen historie med slag, helte osv. Den stolthed skotterne føler over deres nationale kultur minder dem dagligt om, at Skotland på det kulturelle plan er en unik nation, trods det politiske bånd, der eksisterer mellem Skotland og resten af Storbritannien. Der er mange former for skotsk kultur, der trives i bedste velgående, såsom internationale festivaler, Edinburghs militære tattoo eller at bære kilt og spille på sækkepibe til en *ceilidh*⁴. Disse kulturelle begivenheder overbeviser skotterne om, at skotsk kultur er anderledes end kulturen i de andre nationer i Storbritannien og således en begrundelse for skotsk identitet, og det faktum – i modsætning til Wales – at sprogskellet ikke er fremtrædende nok, eller at det betragtes som en underordnet ting, der ikke kan svække myten om skotsk sammenhold gør, at skotterne ikke har det samme behov for at vise anti-engelske følelser som waliserne har. Men det betyder ikke at walisisk identitet er blottet for indhold. Kernen i walisisk identitet er snarere baseret på en mere ukontroversiel følelse af patriotisme end på håndgribelige aspekter, såsom stolthed over nationens kultur og historie, som er kernen i den skotske *imagined community* (s. 258).

⁴ En uformel irsk eller skotsk sammenkomst med musik, folkedans og historiefortællinger.

3.3 Generelle karaktertræk i skotsk national identitet

McCrones (2002) synspunkt er, at der ikke er nogen simpel forbindelse mellem national identitet og politisk identifikation. Oprettelsen af det skotske parlament har ikke, ifølge ham, fået skotterne til at føle sig hverken mere eller mindre skotske, skønt folkeafstemningen og det første skotske parlamentsvalg viste en opstramning i *Scottish only* identitet. Tilhængere af alle partier er således mere tilbøjelige til at først og fremmest at beskrive sig selv som skotske, både dem der var imod og dem der var for oprettelsen af et skotsk parlament. Ligeledes holder mange tilhængere af *the Scottish National Party*, SNP fast i en følelse af britiskhed i lighed med et stort antal tilhængere af *Scottish Labour* og *the Scottish Conservative Party*. McCrone (2002) udtrykker hvad skotskhed er med følgende citat: “*Being Scottish is a taken –for–granted assumption, and underpins virtually all social, political and cultural life in Scotlan.d.*” Han peger på, at det ikke er en direkte indikator for partipolitiske eller konstitutionelle præferencer. I modsætning til englænderne har folk i Skotland en klar opfattelse af forskellen mellem britisk og skotsk identitet, selv om det må indrømmes, at englænderne i de seneste år er blevet mere bevidste om at kalde sig selv for engelske. Men der er ikke nogen systematisk undersøgelse, der utvetydigt beviser, at det er de konstitutionelle forandringer i unionen, der er årsag til den udvikling. Identitet er ikke et emblem folk bærer på jakkeopslaget. Identitet forandrer sig, alt efter hvilken sammenhæng man befinder sig i. Han henviser til, at identitet, hvad enten personlig eller national, ikke er noget man har ligesom et pas. Identitet er ikke noget fysisk, som man kan holde i hånden eller røre ved, ligesom en ting. At være skotsk synes meget mere at være forbundet med *sense of place* og ikke så meget med *sense of tribe*. Dvs. at følelsen af en territorial, *civic* identitet synes at være mere udbredt end en følelse af etnisk identitet, som folk der bor i Skotland kan gøre krav på. Parlamentet forstærker denne følelse af *sense of place* eftersom folk, der bor i Skotland er en del af det skotske samfund. Det ser ud til at jo længere folk, der ikke er født i Skotland har boet der, jo mere er de tilbøjelige til at kalde sig skotske eller en blanding af f.eks. skotsk muslim eller skotsk pakistaner, hvorimod denne sammenkædning med engelsk identitet ikke findes syd for grænsen. Historikere bakker op om denne iagttagelse, idet de fortæller, at skotter altid har været mangfoldige både i kulturel og regional henseende. Selv om skotterne prioriterer skotskhed over britiskhed, har de fleste skotter, ifølge McCrone (2002) dobbelt identitet og mange skotter vil stadig forblive britiske. Men man skal ikke gå ud fra eller forvente at skotskhed er en uforanderlig følelse. Ligesom det i det 19. århundrede var

konservative og religiøse værdier der betegnede skotskhed, er det i det 21. århundrede verdslige, progressive og liberale værdier som definerer skotterne. Der er i dag ikke nogen stærke religiøse og/eller sprogligt kulturelle markører, som definerer hvad skotskhed er, hvilket betyder at identitet kan være mere åben.

3.4 Delkonklusion

Skotlands særlige status i Storbritannien har gjort diskussionen om national identitet højaktuel i dag. Britiskhed har mistet noget af sin betydning som fælles national identitet i både Skotland og Wales, og det kan formodes, at indførelsen af selvstyre har givet yderligere grobund for den udvikling. Den britiske identitet er ikke længere i så høj kurs i Skotland, og den har måske aldrig været lige så vigtig for skotterne, som deres skotske identitet er. Skotsk identitet har mange ansigter, men der er alligevel en fællesnævner, som den skotske befolkning kan basere deres identitet på. Den stolthed skotterne føler er forbundet med Skotlands farverige historie, og til trods for det bånd, de har til resten af Storbritannien, føler de, at de kulturelt set i det mindste har opnået uafhængighed. De ønsker at vise, at deres identitet er forskellig fra englændernes, hvilket også gør sig gældende for waliserne. Skotterne mener, at de har konkrete grunde (eller legender og myter), der binder dem sammen i en fælles identitet, hvorimod waliserne primært baserer deres walisiske nationalitet på en følelse af patriotisme. På den baggrund er der, som Haesly (2005) påpeger, formentlig en kulturel dimension i skotternes *imagined community*. For både skotter og waliser er det imidlertid vigtigt, at de ikke bliver antaget for at være engelske. Både skotter og waliser er stolte over deres kultur og åbne over for muligheden af anden territorial identitet. Skotsk identitet indeholder aspekter, der peger i retning af en forbindelse mellem politisk identifikation og national identitet, hvilket ikke (endnu) er påvist i walisisk identitet.

Ifølge McCrone (2002) er skotsk national identitet en iboende identitet, som ikke har ændret sig væsentligt efter oprettelsen af det skotske parlament. Sagt på en anden måde, mener han ikke – i modsætning til Haesly (2005) – at skotsk national identitet er 'politisk', og der er stadig mange skotter, der har dobbelt – skotsk/britisk – identitet. I dag definerer skotter sig selv mere verdsligt i forhold til de sociale værdier, som man finder i det 21. århundrede end de gjorde tidligere, hvor der var mange konservative og religiøse værdier, der definerede hvad skotskhed var. I lighed med

Haesly (2005) udelukker han ikke, at skotsk identitet kan ændre sig over tid, da politiske begivenheder kan føre til, at skotsk national identitet bliver mere 'politisk' efterhånden som det skotske parlament fortsætter sit arbejde. Men han peger på, at skotsk national identitet indtil videre ikke er en indikator for partipolitiske og konstitutionelle præferencer.

4. Er selvstyreordningen drivkraft for stigende nationalisme?

Da Skotland stemte for et skotsk parlament med delvist selvstyre i 1997 fik skotterne ifølge Curtice (2005a) en institution med to vigtige egenskaber. For det første kunne det skotske parlament selv bestemme den politik, der skulle føres på de områder, som nu var overdraget til Skotland, uanset hvad der skete i resten af unionen. For det andet kunne det nye parlament betragtes som et symbol på, at man anerkendte Skotlands status som nationalstat, hvilket var en bekræftelse på, at skotternes nationalitetsfølelse blev anerkendt, samt at det ikke længere var tilstrækkeligt at betragte indbyggerne som britiske borgere i multistaten. Begge årsager blev smukt sammenfattet i tilhængerens slogan: *Scottish answers to Scottish questions* (s. 227).

Han peger på, at denne opdeling afspejler forskellige fortolkninger i akademiske kredse om hvorfor Skotland stemte for delvist selvstyre. En af fortolkningerne er, at de argumenter, der blev fremført som forsvar for selvstyreordningen, var, at et skotsk parlament ville forbedre kvaliteten af beslutningstagningen og dermed den skotske økonomi, Skotlands sygehusvæsen og uddannelsessektoren. Det der adskilte dem, der stemte for og dem, der stemte imod et skotsk parlament, var ikke, om de var knyttet til britisk eller skotsk identitet, men mere at de troede på, at det nye parlament ville betyde, at der kom konkrete forbedringer inden for den offentlige sektor. En anden fortolkning er, at befolkningens støtte til oprettelsen af et skotsk parlament var et udtryk for national identitet. Mens det ikke kan afvises, som Curtice (2005a) udtrykker det, at de instrumentale fordele ved at have et skotsk parlament var medvirkende til opbakningen bag det nye parlament, så hævdes det, at der også var en klar og betydningsfuld sammenhæng mellem national identitet og parathed til at stemme for oprettelsen af et skotsk parlament med delvist selvstyre ved folkeafstemningen i 1997. Yderligere støtte til dette argument kan måske begrundes i, at mens

forventningerne til det skotske parlament er faldet siden 1997, så er princippet om selvstyre ikke faldet (s. 228).

Hvis indførelsen af delvist selvstyre i 1999 i Skotland var et udtryk for skotsk national identitet, som allerede i 1960'erne og 1970'erne var stigende, hvordan kan man så argumentere at selvstyreordningen i sig selv medvirker til en stigning i nationalitetsfølelsen?

Ifølge Curtice (2005b) er det muligt, at selvstyreordningen i Skotland i sig selv medvirker til en stigning i nationalitetsfølelsen. Alene den betydelige nationalistiske tilstedeværelse i det skotske parlament - navnlig nu med *the Scottish National Party*, SNP, i en mindretalsregering siden 2007 - er nok til at betvivle, hvor effektiv selvstyreordningen er til at formindske risikoen for unionens opløsning. Nationalisterne er af den overbevisning, at befolkningen vil få smag for mere, når de først har set fordelene ved at varetage egne affærer (s. 80).

4.1 Hvordan kan selvstyre fremme nationalisme?

Curtice (2005b) mener, at der er mere end en måde, hvorpå selvstyre kan fremme den på. Men, for det første kan nationalisme ikke eksistere med mindre befolkningen har en fælles og distinkt følelse af national identitet. Krav om selvstændighed vil ikke få meget støtte i befolkningen, med mindre de føler sig skotske og samtidig ikke føler sig britiske. Så, en af måderne selvstyreordningen kan komme skotsk nationalisme til undsætning er ved at opmuntre til udvikling af en særlig skotsk identitet (s. 81) Umiddelbart ser det ikke ud til, at selvstyreordningen vil medvirke til at formindske risikoen for unionens opløsning, som *Labour*-regeringen håbede på, da den afholdt folkeafstemningen om delvist selvstyre i 1997. *The Scottish National Party*, SNP, er blevet en betydelig parlamentarisk aktør, og i stedet for at 'kvæle' skotsk nationalisme, ser det ud til at selvstyreordningen i praksis er medvirkende til at fremme den. Han fremfører yderligere, at befolkningen i Skotland måske vil føle sig endnu mere skotske efterhånden som de skotske selvstyrende institutioner kommer til at fremtræde som karakteristiske for Skotland. Men eksistensen af en karakteristisk national identitet afstedkommer ikke en nationalistisk bevægelse i sig selv. For at det kan ske, må folk ikke bare føle sig skotske, men også ønske at deres nationale identitet kommer til udtryk gennem separate autonome institutioner. En sådan udvikling er præcis,

hvad tilhængerne af selvstændighed håber at selvstyreordningen vil medvirke til. Så, en anden måde selvstyreordningen kan fremme skotsk nationalisme, er ved at opmuntre befolkningen til at støtte ideen om selvstændighed. National identitet i sig selv er måske ikke forandret, men måden befolkningen i Skotland føler, at deres karakteristiske nationale identitet burde udtrykkes på, er måske forandret (s. 82). En tredje måde hvorpå selvstyreordningen kan fremme skotsk nationalisme er ifølge Curtice (2005b) den betydelige nationalistiske indflydelse i parlamentet. Måske er hverken skotsk national identitet eller tilslutningen til selvstændighed blevet mere markant blandt befolkningen, men måske har deres villighed til at stemme på nationalistpartierne ændret sig. Og måske har selvstyreordningen skaffet en platform, der giver større mulighed for at fremme parathed i befolkningen til at stemme på *the Scottish National Party*, SNP, end ved tidligere valg til det britiske parlament. En mulig forklaring kan være, at det nye valgsystem med forholdstalsvalg (se afsnittet om det skotske valgsystem) har givet små partier mere indflydelse på den politik der skal føres i Skotland. Hvis det er tilfældet, så har selvstyreordningen uforvarende givet tilhængerne af selvstændighed en mulighed til at forfølge det mål, som tidligere var nægtet dem (s. 82) Og på længere sigt kan det betyde, at mønstret i national identitet og holdningen til Skotlands konstitutionelle status forandres med det til følge, at unionen opløses.

4.2 Er skotsk nationalisme blevet mere markant efter indførelse af selvstyreordningen?

Første skridt på vejen er at se på om national identitet har ændret sig efter at Skotland har fået delvist selvstyre. Måske er befolkningen blevet mere tilbøjelig til at tænke på sig selv som skotsk i stedet for britisk.

Herunder viser tabel 1 om skotsk national identitet er steget siden oprettelsen af det skotske parlament i 1999.

Tabel 1: National identitet (Moreno⁵ måling) i Skotland (alle bosiddende) 1999-2006
(Bechhofer & McCrone, 2008: 96)

	1999	2000	2001	2003	2005	2006
	%	%	%	%	%	%
Kun/overvejende skotsk	67	68	66	65	64	64
Ligeligt skotsk og britisk	22	21	24	22	22	21
Kun/overvejende britisk	7	7	6	8	9	9
<i>Datagrundlag</i>	<i>1482</i>	<i>1663</i>	<i>1605</i>	<i>1508</i>	<i>1549</i>	<i>1594</i>

Datagrundlag: Alle bosiddende i Skotland

Kilde: *Scottish Social Attitudes*

Som det ses af tabellen herover kan folk vælge om de 'kun/overvejende' føler sig skotske eller 'kun/overvejende' britiske, eller om de føler en blanding af de to identiteter. Det viser sig, at der blandt befolkningen i årene lige omkring oprettelsen af det skotske parlament var en større andel der følte sig 'kun/overvejende' skotske end i 2006. Det indikerer, at befolkningen havde høje forventninger til den nye selvstyreordning i perioden lige efter oprettelsen af det skotske parlament, hvilket kan formodes at have medvirket til en stigning i skotsk nationalitetsfølelse. Men i 2006 var andelen faldet igen, da 'kun/overvejende' skotsk identitet viste et niveau lidt under det, man så i 1999. Og trods det faktum at knap to tredjedele føler sig skotske, er det er værd at bemærke, at mange – lidt under en fjerdedel – føler sig ligeligt skotske og britiske.

Hvis folk i Skotland skulle have fået en mere karakteristisk skotsk identitet som følge af selvstyreordningen, skulle antallet af dem, der føler sig kun/overvejende skotske være steget, og dem der føler sig 'kun/overvejende' britiske skulle være faldet. Men det ikke tilfældet. Faktisk er skotsk identitet faldet en smule og britisk identitet er steget en smule. Det ser således ud til, at skotterne i de sidste seks år ikke har opprioriteret skotsk identitet som følge af indførelsen af selvstyreordningen.

⁵ Dobbelt identitet eller sammensat identitet kan ifølge Luis Moreno (2006) belyses ved at undersøge i hvor stor eller lille grad indbyggerne i en minoritetsnation eller region identificerer sig med to nationer. I dette tilfælde drejer det sig om, hvorvidt respondenterne føler sig mere skotske end britiske eller om de vægter de to nationaliteter lige.

4.3 Betyder politik noget for nationalitetsfølelsen?

I hvilken udstrækning er national identitet påvirket af politisk forandring? De sidste ti år skulle give en god mulighed for at undersøge dette spørgsmål, da det politiske klima i Skotland er betydelig forandret efter oprettelsen af det skotske parlament. Med andre ord, hvor 'politisk' er national identitet?

4.4 Partipolitiske præferencer efter national identitet

Hvis vi formoder, at årsagssammenhængen mellem national identitet og partipolitiske og konstitutionelle præferencer er formet af mange faktorer gennem mange år med socialisering, kan man forestille sig, at en person, der beskriver sig som skotsk og ikke britisk går ind for selvstændighed og derfor stemmer på *the Scottish National Party*, SNP. Omvendt vil en person, der beskriver sig som britisk være tilbøjelig til at stemme på et af unionspartierne (f.eks. *the Scottish Conservative Party*, *Scottish Labour* eller *Scottish Liberal Democrats*) (Bechhofer & McCrone, 2008 :97).

Herunder viser tabel 2 partiidentifikation efter nationalt tilhørsforhold blandt skotter.

Tabel 2: Partiidentifikation efter national identitet (Moreno måling) blandt skotter
(Bechhofer & McCrone 2008: 97)

	Kun/overvejende skotsk	Ligeligt skotsk og britisk	Kun/overvejende britisk
	%	%	%
<i>Scottish Conservative</i>	8	14	36
<i>Scottish Labour</i>	36	38	18
<i>Scottish Liberal Democrats</i>	7	7	13
<i>Scottish National Party, SNP</i>	23	9	13
Ingen	13	17	7
Andre	12	15	13
<i>Datagrundlag</i>	<i>941</i>	<i>273</i>	<i>47</i>

Datagrundlag: respondenter født og bosiddende i Skotland
Kilde: *Scottish Social Attitudes*

Tabel 2 herover viser, at selv om der er nogen forbindelse mellem national identitet og valg af politisk parti, så er der mindre overensstemmelse end man kunne forvente. I kolonnen 'kun/overvejende skotsk' identificerer 36% sig med *Scottish Labour* og kun 23% identificerer sig med *the Scottish National Party, SNP*. Til sammenligning ses det, at af dem der identificerer sig med 'ligeligt skotsk og britisk' er der kun 9% der identificerer sig med *the Scottish National Party, SNP*. I den talmæssige lille gruppe 'kun/overvejende britisk' er billedet nogenlunde det samme, hvilket viser at forbindelsen mellem folks nationale identitet og politiske præferencer ikke er ligetil. Men ved at indføre delvist selvstyre i Skotland har Westminster hjulpet med til at skabe et forum, hvor national identitet og nationale interesser kan blive 'politisk ladet'. Ifølge Curtice (2005b) vil nationalistiske partier ved valg i nationer med selvstyre være tilbøjelige til opmuntre alle partier til at indtage en nationalistisk holdning. Og i den henseende kan man sige, at selvstyre er drivkraft for nationalisme (90).

4.5 Konstitutionelle præferencer efter national identitet

Men uanset man er tilhænger (eller ikke) af et politisk parti, er det kun den ene side af sagen. Har selvstyreordningen været medvirkende til at ændre befolkningens opfattelse af Skotlands konstitutionelle status? Kort sagt, har selvstyreordningen hjulpet til med at forøge interessen for selvstændighed? Hvis der er en forbindelse mellem folks nationale identitet og deres konstitutionelle præferencer, må det forventes, at de mennesker, der har en skotsk identitet, vil gå ind for selvstændighed og dem, der har en britisk identitet, vil gå ind for at Skotland skal blive i unionen.

Herunder vises tallene for Skotland i tabel 3.

Tabel 3: Konstitutionelle præferencer i Skotland efter national identitet, 2003, (%)

(Curtice, 2006a: 100)

	Britisk	Skotsk
Skotland		
Skotland skal være selvstændig, separat fra UK og EU eller separat fra UK men en del af EU	6	31
Skotland skal forblive en del af UK med deres eget parlament, enten med eller uden skatteudskrivningsbeføjelser	64	54
Skotland skal forblive en del af UK uden eget parlament	39	15

Kilde: *Scottish Social Attitudes*

I Skotland er det kun et mindretal (31%) af dem, der siger, de er skotske som støtter tanken om selvstændighed, og hvad mere er, blandt dem der føler sig britiske, er det også kun et mindretal (39%), der ønsker, at Skotland skal vende tilbage til centralt styre uden eget parlament. Curtice (2006a) peger på, at der synes at være potentiale for, at selvstyreordningen appellerer både til dem, der føler sig skotske og til dem der føler sig britiske (s.100). Selvstyreordningen har måske endnu ikke vist sig at være en glidebane til selvstændighed, hvis man ser på den offentlige mening, men den synes at have givet befolkningen smag for en ordning med relativ autonomi. Fortolkningen må formodes at være, at national identitet er mere kulturel end 'politisk', i det mindste på det tidspunkt

undersøgelsen blev foretaget. Der er imidlertid altid den mulighed, at der dukker nye ting op, som betyder, at national identitet bliver mere 'politisk ladet' og dermed en drivkraft for konstitutionel forandring, men det synes ikke at være tilfældet på indeværende tidspunkt.

4.6 Delkonklusion

Det kan konstateres, at dataene ikke peger i retning af, at folk i betydelig udstrækning forbinder deres nationale identitet med partipolitiske eller konstitutionelle præferencer, eller at selvstyreordningen i sig selv er årsag til en stigende nationalitetsfølelse, i det mindste ikke sådan som politikerne måske tror, og frygter eller glæder sig over, alt efter hvad partiernes holdning er. Kort sagt, nationalitetsfølelsen i Skotland er ikke steget nævneværdigt, fordi Skotland har fået delvist selvstyre. Det ser ud til, at folks holdning til national identitet er mere kulturel end politisk, uanset hvad de mener unionens konstitutionelle fremtid bør være.

Umiddelbart er der ikke tegn på, at skotterne, uanset skotsk eller britisk identitet, er utilfredse med de konstitutionelle forandringer, der indtil nu har fundet sted. På det grundlag har selvstyreordningen hverken hjulpet til at formindske risikoen for Skotlands løsrivelse eller været drivkraft for skotsk nationalisme. Men selv om mønstret i skotsk national identitet eller indstillingen til de konstitutionelle forandringer indtil videre ikke har ændret sig meget, kan det stadig ændres, da selvstyreordningen har tilvejebragt et miljø, hvor der er stor sandsynlighed for, at nationalisme bliver politiseret. I den henseende kan *the Scottish National Party*, SNP, måske blive den faktor, der udløser en ændring i befolkningens opfattelse af skotsk national identitet og indstilling til Skotlands konstitutionelle forbindelse med resten af unionen.

5. Den skotske befolknings syn på det politiske system og forventningerne hertil

Et af formålene, som *Labour*-regeringen havde i 1997, da det skotske parlament blev oprettet var, at *Labour* skulle holde på de skotske vælgere. Hvis ikke partiet kunne levere en eller anden form for selvstyre til partiets vælgerkorps nord for grænsen, ville det blive undergravet af *the Scottish National Party*, SNP. *Labour* havde allerede lidt store tab til nationalisterne i suppleringsvalgene til

parlamentet. Endnu værre, hvis ikke Skotland fik en form for selvstyre, ville skotterne måske tro, at den britiske regering aldrig ville imødekomme deres ønske om mere autonomi og derfor i sidste ende forlange selvstændighed i stedet for. Det ville berøve *Labour* alle dets skotske MP'er i *Westminster*. På den anden side, hvis Skotland fik deres eget parlament, ville 'trolden blive puttet tilbage i æsken' og befolkningens støtte til at blive i unionen ville blive styrket i stedet for svækket (Curtice, 2002: 142).

Men der var også en hel række af forslag til konstitutionel reform, som *Labour* havde forpligtet sig til at gennemføre, da den fik regeringsmagten i 1997. Det var ikke kun konstitutionel forandring, der var på *Labours* dagsorden. Et andet overordentligt vigtigt formål, der gjorde sig gældende var at højne politikernes anseelse og det politiske systems troværdighed i befolkningens øjne i hele unionen. De sidste år under den Konservative regerings ledelse var den i stadig højere grad blev inddraget i påstande om finansiel og seksuel uanstændighed, hvilket Crewe (1995), ifølge Curtice (2002), beskrev som noget 'politisk snusk', Samtidig pegede politiske kommentatorer på, at befolkningens forventninger til politik og politikere var stigende, og at *the United Kingdoms* forfatning var nødt til at blive tilpasset kravet om flere og mere varierede muligheder for deltagelse i regeringsbeslutninger. Kort sagt, konstitutionel reform blev betragtet som den 'kur' der skulle til for at genetablere befolkningens tro på og tillid til det politiske system i *the United Kingdom* (s.143).

Curtice (2002) peger på, at ophavsmanden til selvstyre, Donald Dewar, selv gav udtryk for det problem i en tale, som han holdt lige efter folkeafstemningen i 1997 som beskrevet i følgende citat:

...reform is absolutely vital if the United Kingdom is to have a chance of building the kinds of principles and system which perhaps make the public opinion polls about the standing of politicians change quite dramatically (s.143).

og vi må formode, som Curtice (2002) udtrykker det, at Donald Dewar ikke mente, at den konstitutionelle reform ville formindske politikernes anseelse, men snarere at den ville højne deres anseelse (s.143)

Som nævnt i indledningen er betingelserne for overdragelsen af styret fra det britiske parlament til det skotske parlament nedfældet i *the Scotland Act* 1998. Det er imidlertid ikke en betingelsesløs overdragelse, idet det britiske parlament, nærmere betegnet *the Secretary of State for Scotland*, kan gribe ind i beslutningstagningen i tilfælde af, at det skotske parlament fremsætter lovforslag, der strider imod eller er uforenelig med internationale love eller aftaler. Derudover kan *Westminster* i medfør af § 28 stk. 7 i *the Scotland Act* under visse omstændigheder implementere skotske love. Der er derfor potentiale for spændinger og sammenstød mellem de to regeringer, navnlig hvis regeringer af forskellig politisk farve skulle få magten i henholdsvis Edinburgh og London. Det faktum, at et medlem af det britiske kabinet, personificeret i *the Secretary of State*, kan nedlægge veto mod skotsk lovgivning, vil uden tvivl fra mange sider i Skotland blive opfattet som en *Britain first, Scotland second* beslutning (Deacon & Sandry, 2007: 71). Hvis et af de ovennævnte scenarier skulle blive en realitet, kunne det på kort sigt betyde den første politiske krise, og på længere sigt kan den muligvis medvirke til en skærpelse af selvstændighedstanken, som navnlig *the Scottish National Party*, SNP, har på sit partiprogram.

Det nye parlament i Skotland fik ikke bare en ny bygning, som dog først stod færdigbygget i 2004, men der blev også indført et nyt valgsystem i Skotland. Det bygger delvis på den skandinaviske model med forholdstalsvalg. Det er imidlertid kun en del af parlamentsmedlemmerne – som beskrevet herunder - der bliver valgt ind på denne måde.

5.1 Det skotske valgsystem

Valgsystemet er en form for proportional repræsentation (PR), kaldet *the Additional Member System (AMS)*. Det skotske parlament har 129 medlemmer, hvoraf 73 repræsenterer individuelle valgkredse ligesom det traditionelle *first-past-the-post* (FPTP) system – ved parlamentsvalgene i *Westminster* er der dog kun 72 – men da Orkney er delt i to valgkredse har Skotland et ekstra *Member of the Scottish Parliament (MSP)*. De resterende 56 vælges fra en partiliste (7 i hver af Skotlands 8 'regionale' valgkredse (*Highlands og Islands, North East Scotland, Mid Scotland og Fife, West of Scotland, Glasgow, Central Scotland, Lothians, South of Scotland*)). De kaldes *the Scottish Parliament regions*. Det er de samme regioner Skotland er inddelt i til parlamentsvalgene i EU. Skotterne har to stemmer ved parlamentsvalgene i Skotland. Den første stemme går til en

kandidat opstillet i en af de 73 valgkredse. Der vælges kun én fra hver valgkreds, hvilket betyder, at stemmer, der er afgivet på andre kandidater/partier i valgkredsen er spildt i den forstand, at de ikke tæller med. Den anden stemme går til partilisten, og de 56 tillægsmandater vælges proportionalt. Partilisten er fremlagt af opstillede partier med deres kandidater ordnet efter præference. Hvis et parti vinder et mandat, vil den person, der står øverst på listen blive valgt ind. Der er to komplikationer i forbindelse med listerne. 1) En partiliste kan være en individuel person, der kun er opstillet på partilisten og ikke i en af de 73 valgkredse. 2) En kandidat kan både være opstillet i valgkredsen og på partilisten. Hvis det lykkes en kandidat at blive valgt ind i valgkredsen, vil navnet blive fjernet fra partilisten, da man ikke kan blive valgt to gange. Formlen der afgør hvilke partier der vinder tillægsmandater kaldes *the d'Hondt system*. Først bliver stemmerne fra hver valgkreds, der udgør en region talt op. Summen af disse bliver divideret med antallet af mandater, som hvert parti har vundet – plus en. Det parti, der har det højeste antal, får et tillægsmandat. Partiets nævner er således steget med én - på grund af det vundne tillægsmandat. Derefter beregnes nye tal. Denne proces fortsætter indtil alle syv tillægsmandater er valgt. Formålet med *the d'Hondt system* er at give partier kompensation for opsamlede stemmer i valgkredsene, der ikke udmønter sig i *MSPs*. Modsat vil partier, der klarer sig godt i valgkredsene, ikke få så mange tillægsmandater. Alle parlamentsmedlemmer har de samme rettigheder og forpligtelser (BBC News (2003)).

Det nye valgsystem (*AMS*) skal modvirke, at vælgerne er utilbøjelige til at stemme på den kandidat, de foretrækker fra et af de små partier, men at de i stedet stemmer taktisk på en mindre foretrukken kandidat fra et af de store partier af frygt for, at deres stemme ellers er tabt, hvilket er en af ulemperne ved valgsystemet (*FPTP*). Vælgerne behøver ikke at sætte deres to stemmer på det samme parti. De kan 'dele' dem mellem to forskellige partier ved f.eks. at stemme på den kandidat de foretrækker i deres valgkreds, uanset hvilket parti kandidaten repræsenterer og dernæst stemme på det parti, de foretrækker på partilisten (Curtice, 2006b: 124).

Det skotske valgsystem har nu fungeret i omkring ti år, og tanken var ikke, at det skulle være nemmere for vælgerne at sætte deres kryds (nøjagtigt hvor stort kendskab vælgerne bør have til valgsystemet - som diskuteret i Bartels (1996), Delli Carpini & Keeter (1996), Page & Sharpiro (1992) og Popkin (1991) - er et emne, der er meget omstridt i valgforskerkredse, men det faktum, at vælgerne har to stemmer, skulle sætte dem i stand til at give deres mening tilkende på en mere

sofistikeret måde (Curtice 2006b:124). Mange kritikere spåede, at vælgerne ville undlade at stemme, fordi de ikke brød sig om det nye valgsystem, men det har ikke været tilfældet. Curtice (2006b) peger på, at mange vælgere – bortset fra nogle misforståelser i 2003 - brugte deres anden stemme på et lille parti for at give det en chance. At skotterne brugte deres anden stemme på denne måde, er et af de klareste beviser på paratheden til at ændre vælgeradfærd (s. 136).

5.2 Holdninger til det skotske parlament

Fortalerne for oprettelsen af det skotske parlament havde den målsætning, at skotterne selv skulle bestemme hvem der skulle lede regeringen. Det skulle ikke længere være muligt at regere Skotland på grundlag af stemmer, der var afgivet længere sydpå i England. En skotsk regering skulle selv tage ansvaret for eventuelle fejl i Skotland. Partier der ville introducere en ny politik i Skotland måtte skaffe stemmerne hos de skotske vælgere. Det, der først og fremmest er interessant, er, om de skotske vælgere opfatter det skotske parlamentsvalg som et sekundært valg i lighed med både valg til Europaparlamentet og lokalvalgene (Curtice, 2006c:91). Fokus vil være på parlamentets første fireårige periode, 1999-2003, idet regeringen ikke har en fortid der skal forsvares over for vælgerne.

Herunder i tabel 4 vises resultaterne af vælgerne opfattelse af, hvilken indflydelse det skotske og britiske parlament har på styret af Skotland i de første fire år af sin levetid.

Tabel 4: Hvem styrer Skotland, 1999-2003 (Curtice, 2006c: 92)

Hvem har (1999: vil få) mest indflydelse på den måde Skotland bliver styret?	1999	2000	2001	2003
	%	%	%	%
Det skotske parlament	41	13	15	17
Regeringen i <i>Westminster</i>	39	66	66	64
Lokale <i>councils</i> i Skotland	8	10	9	7
Den europæiske Union	5	4	7	5
<i>Datagrundlag</i>	<i>1.482</i>	<i>1.663</i>	<i>1.605</i>	<i>1.508</i>

Ved det første parlamentsvalg i 1999 var der lidt flere (41%), der mente, at det skotske parlament ville få mest indflydelse på hvem der styrer Skotland og lidt færre (39%), der mente, at regeringen i *Westminster* ville få mest indflydelse. Men i løbet af de næste 12 måneder ændrede billedet sig. Her mente to tredjedele (66%), at regeringen i *Westminster* havde mest indflydelse, mens kun en ud af 8 (13%) mente, at det skotske parlament havde mest indflydelse. Derefter har tallene stort set ikke ændret sig. Der er altså stor forskel på vælgerne forventninger i 1999, da vælgerne blev spurgt om, hvilket parlament de troede ville få mest indflydelse og på, hvad vælgerne mente, det reelt havde i 2003. Men viser det noget om, hvorvidt de skotske vælgere anser valg til det skotske parlament for at være en uvæsentlig instans? Måske er det et udtryk for den indflydelse det skotske parlament reelt har, og at det blot betragtes som den mindst betydningsfulde af to instanser, der begge er vigtige (Curtice 2006c: 93). Men til trods for, at det skotske parlament formentlig betragtes som den mindst betydningsfulde instans i forhold til *Westminster*, er der alligevel tegn på (se tabel 5 herunder), at de skotske vælgere ikke betragter skotske parlamentsvalg som betydningsløse eller ligegyldige, idet stemmerne til de skotske parlamentsvalg 1999 og 2003 samt stemmerne til de britiske parlamentsvalg i 2001 viser procentdelen af folk, som sagde, at de især havde besluttet at stemme på grundlag af, hvad der foregår i Skotland frem for Storbritannien som helhed betragtet.

Tabel 5: Hvad folk stemmer, 1999-2003 (Curtice 2006c: 93)

Besluttet at stemme mest på grundlag af hvad der foregår i...	1999	2001	2003
	%	%	%
Skotland	53	34	57
Storbritannien som helhed betragtet	31	44	26
<i>Datagrundlag</i>	<i>1.482</i>	<i>1.663</i>	<i>1.605</i>

Tabellen herover viser, at lidt over halvdelen af vælgerne i både 1999 og 2003 ved valgene til det skotske parlament stemte på grundlag af, hvad der foregår i Skotland og kun omkring en tredjedel og en fjerdedel stemte på grundlag af, hvad der foregår i Storbritannien som helhed betragtet. Ved valget i 2001 til det britiske parlament stemte flest imidlertid på grundlag af, hvad der foregår i Storbritannien som helhed betragtet.

Så, selv om det skotske parlament betragtes som en relativt uvæsentlig instans, er den formentlig ikke så uvæsentlig, at vælgerne udelukkende bruger valgene til det skotske parlament som udtryk for, hvad der foregår i Storbritannien som helhed betragtet. Det faktum, at selvstyre forudsætter en fordeling af magtbeføjelser mellem forskellige magtinstanser, hvor den øverste magtinstans stadig har den største indflydelse, er ifølge Park & McCrone, 2006 ikke umiddelbart accepteret af de fleste mennesker i Skotland (s. 17).

Tabel 6 herunder vises forholdet mellem den indflydelse vælgerne mener det skotske parlament har og hvad det burde have.

Tabel 6: Hvor stor indflydelse har det skotske parlament? Hvor stor indflydelse burde det have? (1999-2003) (Park & McCrone, 2006: 17)

	1999	2000	2001	2003
	%	%	%	%
Det skotske parlament har (1999: vil få) mest indflydelse	41	13	15	17
Det skotske parlament burde have mest indflydelse	74	72	74	66
<i>Datagrundlag</i>	<i>1.482</i>	<i>1.663</i>	<i>1.605</i>	<i>1.508</i>

Forventningerne i 1999 til hvor meget indflydelse det skotske parlament ville få blev ikke indfriet, idet der i 2003 kun var 17%, der mente, at det reelt havde mest indflydelse og i 1999 var forventningerne til parlamentets indflydelse helt oppe på 41%. Selv om andelen af vælgere, der mener, at det skotske parlament burde have mest indflydelse faldt imellem 1999 og 2003, er det mere end en tredjedel (66%), der mener, at det skotske parlament burde have mest indflydelse. Der er tydeligvis stor tilslutning til det politiske styre i Skotland, hvilket vidner om, at vælgerne ikke betragter det skotske parlament som en sekundær instans, men måske om, at det konstitutionelle hierarki, der er fastlagt i *the Scotland Act 1998*, ikke er tilstrækkeligt, og at de ønsker, at det skal være mere omfattende. En anden mulig fortolkning kunne være, at de skotske vælgere viser deres utilfredshed med de resultater, som parlamentet har opnået indtil videre, og at de ønsker, at det skal bruge de allerede eksisterende magtbeføjelser bedre. Ifølge Park & McCrone (2006) er den første forklaring nok den mest sandsynlige, da ønsket om mere magtbeføjelse er størst blandt dem der ønsker at Skotland skal være en selvstændig stat og er mindst blandt dem der helst ser at Skotland

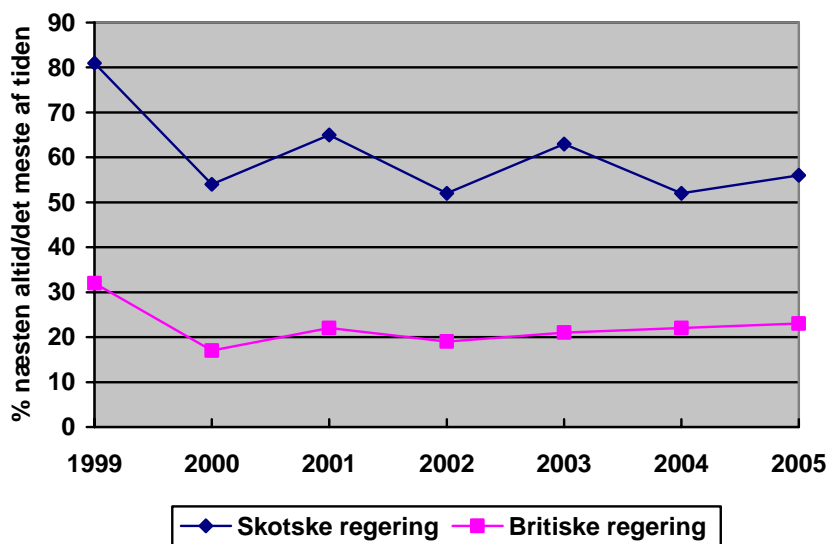
vender tilbage til styret før overdragelsen (s. 8) Det er i overensstemmelse med de observationer Bromley et al. (2005) har gjort, idet de siger, at de fleste mennesker i Skotland stadig ønsker et skotsk parlament, men at det imidlertid generelt betragtes som en forholdsvis svag instans i den forstand, at den reelt er uden betydning for hvordan Skotland bliver styret - meget mindre end befolkningen håbede på, da den blev etableret (s. 4).

5.3 Tillid til det skotske parlament og den britiske regering

Hvis befolkningen hele tiden sætter spørgsmålstegn ved regeringens tiltag, er den mindre tilbøjelig til at involvere sig i de politiske beslutninger eller engagere sig i regeringens arbejde. Så, som Curtice (2006d) udtrykker det, er det selvfølgelig muligt at have tillid til regeringsinstitutioner på nogle områder og ikke på andre (s. 3). Men i hvor høj grad har befolkningen tillid til at politikerne tager beslutninger, der er i nationens interesse? Med andre ord, i hvilken udstrækning er politiske ledere i stand til at tage gode beslutninger 'oppefra'? (Curtice 2002: 144). Og, som nævnt tidligere, var det et kardinalpunkt for Donald Dewar, at unionen fik et politisk system, som befolkningen kunne have tillid til med det til følge, at politikernes anseelse ville blive øget blandt befolkningen.

Som det fremgår af figur 1 herunder vises tillidsforholdet til det skotske parlament og britiske regering i tidsrummet 1999-2005.

Figur 1: Tillid til den skotske og den britiske regering (Curtice 2006d:4)

Datagrundlag: 1999=1482, 200 =1663, 2001=1605, 2002 =1665, 2003 =1508, 2004 =1637, 2005=1549

Tilliden til, at den skotske regering vil arbejde for skotske interesser, har hele tiden været større end tilliden til, at den britiske regering vil gøre det samme. Øjensynligt har det været af betydning, at skotterne har fået deres egen regering med deres egne selvstyrende institutioner på en række områder, men tilliden var dog størst lige efter det første valg i 1999 til det skotske parlament, og ifølge (Curtice, 2006d: 4) kunne man forvente, at de store forventninger, der var lige omkring valget, ville fortage sig noget. Ydermere deles den følelse uanset national identitet og konstitutionelle præferencer. Tallene fremgår af tabel 7 herunder.

Tabel 7: Tillid til det skotske parlament og den britiske regering efter national identitet og konstitutionel præference, 2003 (Bromley et al., 2005: 15)

	Tillid til det skotske parlament	Tillid til det britiske parlament	<i>Datagrundlag</i>
	%	%	%
National identitet			
Skotsk, ikke britisk	59	15	486
Mere skotsk end britisk	66	19	490
Ligeligt skotsk og britisk	57	31	338
Mere britisk end skotsk	68	29	127
Konstitutionel præference			
Selvstændig uden for unionen	63	12	387
Del af unionen <u>med</u> parlament	70	24	833
Del af unionen <u>uden</u> parlament	42	34	193

Tabel 7 viser, at tilliden til at det skotske parlament arbejder for skotske interesser er nogenlunde lige så stor hos de mennesker, der ikke føler sig skotske som hos dem, der gør. Men selv om tilliden ikke er så stor hos dem, der er imod dets eksistens, så har denne gruppe alligevel større tillid til, at det skotske parlament arbejder for skotske interesser end til, at den britiske regering gør. Men der er et stykke vej fra almindelig tillid til det skotske parlament og så tillid til, at parlamentet gør, hvad der er rigtigt for Skotland ud fra et landsdækkende synspunkt. Er parlamentet upartisk i forhold til regionerne eller tilgodeser det nogle regioner mere end andre? (Park & McCrone, 2006: 23). Som tabel 8 herunder viser, er der stor forskel på hvilke regioner befolkningen mener parlamentet tilgodeser.

Tabel 8: Opfattelser af regional skævhed i fordelingen af det skotske parlaments interesseområder (Park & McCrone, 2006: 24)

% siger at det tilgodeser...	Regioner				
	<i>South</i>	<i>West</i>	<i>East</i>	<i>Central</i>	<i>North</i>
Alle regioner ligeligt	28	29	30	28	16
Edinburgh mere	22	32	18	18	12
<i>Central Belt</i> mere	35	19	33	37	64
<i>Datagrundlag</i>	429	259	284	298	238

Af tabel 8 fremgår det, at det kun er et mindretal, der mener, at det skotske parlament varetager alle regionernes interesser ligeligt. F.eks. mener kun 16% i regionen *North*, at det forholder sig sådan. Det er også i regionen *North*, at man finder den største procentdel (64%), der mener, at *the Central Belt* er mest tilgodeset. Det kunne indikere, at jo længere væk fra parlamentet regionen ligger, desto mindre tillid har befolkningen til dets arbejde. Ikke desto mindre peger Park & McCrone (2006) på, at det også er i denne region, man finder den største tillid til, at parlamentet vil varetage Skotlands interesser på langt sigt, og argumenterer, at det synes at forstærke indtrykket af, at det skotske parlament har formået at skabe stor tillid i befolkningen på relativt kort tid (s.23).

5.4 Vurdering af indflydelse på beslutningstagningen

En af ambitionerne, som mange tilhængere af selvstyre havde i forbindelse med oprettelsen af de nye institutioner i Skotland var, at disse institutioner skulle være medvirkende til at styrke båndet mellem regeringen og befolkningen. Den nye lovgivende forsamling skulle være et åbent, tilgængeligt og, frem for alt, demokratisk parlament, som aktivt deltager og engagerer sig i den skotske befolkning. Ifølge Curtice (2006d) udtrykte den rådgivende styregruppe, som var ansvarlig for udarbejdelsen af den første forretningsorden i det skotske parlament, at den håbede på, at dette arbejde ville resultere i, at det skotske folk fik et parlament, hvis medlemmer, de ville have tillid til og respekt for (s. 2). Selvstyre har imidlertid været et kontroversielt emne, og det skal ikke

glemmes, at et betydeligt mindretal i 1997 var – og stadig er - imod ideen om, at Skotland har sit eget parlament. Nogle af de beslutninger, der er taget, ikke mindst beslutningen om at bygge en ny parlamentsbygning i Edinburgh, har været årsag til meget hård kritik, og man kan derfor forvente, at de mennesker, der er imod princippet om et skotsk parlament også er dem, der er mest utilfredse med nogle af de beslutninger, der er taget, og følgelig vurderer regeringen og de selvstyrende institutioner mindre favorabelt (Curtice, 2006d: 3).

Såfremt det er lykkedes de selvstyrende institutioner at leve op til styregruppens forventninger, kan det forventes, at folk føler, de har indflydelse på de beslutninger, der tages i politisk henseende. Kort sagt, der er en forventning om, at folk, som resultat af selvstyre, føler, de har mere at skulle have sagt inden de selvstyrende institutioner tager beslutninger. For at finde ud om det er tilfældet, kan man undersøge effekten af selvstyre ved at se på i hvor høj grad det politiske system i stand til at leve op til forventningerne fra 'bunden og op' (Curtice 2002: 144).

Tabel 9 herunder viser i hvor høj grad almindelige mennesker mener, de har indflydelse på beslutningstagningen.

Tabel 9: Opfattelse af effekten ved at have et skotsk parlament..., 2001-2005

(Curtice 2006d: 8)

Tror du at det at have et skotsk parlament giver almindelige mennesker.....	2001	2002	2003	2004	2005
	%	%	%	%	%
...mere at skulle have sagt mht. hvordan Skotland skal regeres	38	31	39	31	37
...mindre at skulle have sagt	4	4	4	6	5
...eller, gør det ikke nogen forskel	56	62	54	60	55
<i>Datagrundlag</i>	<i>1605</i>	<i>1665</i>	<i>1508</i>	<i>1637</i>	<i>1549</i>

De fleste mennesker mener, at det at have et skotsk parlament ingen forskel gør på, hvordan de bliver regeret. Ydermere har den opfattelse været konstant i alle fire år. Der er imidlertid meget få der mener, at selvstyreordningen har formindsket almindelige menneskers indflydelse på, hvordan de bliver regeret – og de der gør, er langt overgået af antallet (over en tredjedel), som mener, at de

har fået mere indflydelse på, hvordan de bliver regeret. Man kan for så vidt sige, at styregruppens forventninger er indfrie, da det ville være urimeligt at forvente mere end det (Curtice 2006d: 8).

Det ser ud til, at opfattelsen af selvstyre er, at det ikke har forøget befolkningens indflydelse på regeringsbeslutninger i nævneværdig grad. Hvordan ser billedet ud, hvis man belyser det ud fra holdning til selvstyre? Som nævnt tidligere, var der en del kritik af beslutningen om at bygge en ny parlamentsbygning, samt at den kritik kan være forbundet med folks holdning til hvor indflydelsesrig og effektiv, de mener de selvstyrende institutioner er (Curtice 2006d: 10).

Herunder i tabel 10 ses hvilken effekt det skotske parlament har, alt efter hvilken holdning til selvstyre befolkningen har.

Tabel 10: Opfattelse af effekten ved at have et skotsk parlament ..., efter holdning til selvstyre, 2005 (Curtice, 2006d :10)

	% mere at skulle have sagt	<i>Datagrundlag</i>
Konstitutionel præference		
Selvstændighed	41	516
Selvstyre	44	652
Ikke noget parlament	15	212
Har mest indflydelse		
Lokale <i>councils</i> / Europa	34	358
Skotske regering	56	341
Britiske regering	32	699
Skotske parlamentsbygning		
Skulle aldrig være bygget	23	599
Skulle ikke have kostet så meget	46	718
Vil være det værd	67	148

Tabel 10 viser, at formodningen om, at tilhængere af selvstyre såvel som selvstændighed er mest positive i deres syn på, at befolkningen har fået mere at skulle have sagt inden der tages beslutninger i de selvstyrende institutioner. Endvidere er de (56%) – de mennesker, der føler, at den skotske regering er den instans, der har mest indflydelse – mest tilbøjelige til at mene, at almindelige mennesker har mere at skulle have sagt i forbindelse med beslutningstagningen. Hvis man ser på holdningen til opførelsen af den nye parlamentsbygning i Edinburgh er det igen dem, der er positive overfor selvstyre, som er mindst kritiske med hensyn til dens opførelse. Her mener de fleste (67%), at den vil vise sig at være det værd, mens (46%) mener, at den var for dyr at opføre. (De estimerede omkostninger for skatteyderne var på knap 415 millioner pund) (Closure of Holyrood Project, 2007).

5.5 Delkonklusion

Det nye valgsystem har givet skotterne en mulighed for at foretage nogle mere sofistikerede valg, når de afgiver deres stemmer til skotske parlamentsvalg, og trods den lidt komplicerede måde stemmerne bliver talt op på, ser det ud til, at de har taget valgsystemet til sig og bruger deres anden stemme til at stemme på et lille parti. Det viste sig, at selv om det overvejende ser ud som om, det skotske parlament betragtes som den mindst betydningsfulde instans i forhold til *Westminster* parlamentet, så anser vælgerne den ikke for at være uvæsentlig, og over halvdelen brugte deres to stemmer til det skotske parlament til at stemme på grundlag af, hvad der foregår i Skotland og ikke i Storbritannien som helhed betragtet.

Forventningerne omkring folkeafstemningen i 1999 til hvor meget indflydelse det skotske parlament ville få på skotske forhold dalede noget i løbet af de første tre år, men det er sandsynligvis fordi vælgerne mener, at de magtbeføjelser, som det har fået, ikke er tilstrækkelig omfattende, idet 66% af vælgerne i 2003 mente, at det skotske parlament burde have mest indflydelse på, hvordan Skotland skal regeres. Der er klare indikationer på, at befolkningen i Skotland har mest tillid til den skotske regering og mindre tillid til den britiske regering med hensyn til i hvor høj grad de ville arbejde for skotske interesser. Den indstilling havde de fleste uanset valg af national identitet og konstitutionelle præferencer. Dog viste det sig, at trods tillid til at det skotske parlament i al almindelighed vil arbejde for skotske interesser på langt sigt, så var det overvejende synspunkt, at der er en skævhed i fordelingen regionalt set af det skotske parlaments interesseområder.

Over halvdelen mener ikke, at indførelsen af det skotske parlament har gjort nogen større forskel på, hvordan de bliver regeret, og kun en tredjedel mener, at de har fået mere indflydelse på beslutningstagningen inden den bliver en realitet. Men billedet ændrer sig noget, hvis det belyses ud fra hvor indflydelsesrig og effektive de decentraliserede institutioner menes at være, alt efter hvilken holdning, der er til selvstyre. Her viste det sig, at både dem der har en positiv indstilling til selvstyre og til selvstændighed mener, at de har fået mere indflydelse på beslutningstagningen. Parlamentsbygningen betragtes som en bekostelig affære for skatteyderne, men omkring 67% mener dog, at den vil vise sig at være det værd.

6. Styrker eller svækker selvstyre unionen?

Selvstyreordningen er som allerede nævnt et forsøg på at imødekomme åbenlys utilfredshed med unionens struktur hos mange, der bor uden for England. Hvorvidt den rent faktisk formindsker eller forstærker unionens sammenhold vil i sidste ende blive afgjort i 'offentlighedens retssal'. For at styrke sammenholdet, er det nødvendigt, at de selvstyrende institutioner vurderes som en succes af dem, de skal tjene, og at der gøres en indsats for at beholde Skotland, Wales og Nordirland i unionen. Omvendt, hvis de selvstyrende institutioner ansporer befolkningen til at en anden følelse af identitet, der opmuntrer til national selvstændighed, så vil unionens sammenhold uden tvivl blive svækket (Curtice & Seyd, 2001: 227). Men selvstyreprogrammet er asymmetrisk. Hver af de fire nationer har forskellige magtbeføjelser, og ifølge Curtice & Sandford (2004) er det logisk umuligt at overdrage magt til en del af en enhedsstat uden at det får indflydelse på den resterende del (s. 201-02). Man kan derfor forestille sig, at England også ønsker selvstyre. I det følgende vil jeg diskutere hvilke årsager der kan give anledning til spændinger mellem den skotske og engelske befolkning.

6.1 Årsager til spændinger mellem Skotland og England

Mens Skotland har fået eget parlament med betydelige magtbeføjelser, Wales har fået en nationalforsamling med administrativt ansvar for en række offentlige instanser og Nordirland har fået en ny nationalforsamling der deler regeringsmagten mellem katolikker og protestanter, så synes England stort set at være glemt. Det kan formodes at have skabt et misforhold, som kan opfattes som uretfærdigt over for englænderne, der ikke har fået nye institutioner, der er valgt direkte af vælgerne bortset fra genoprettelsen af en form for bystyre i London, *the Greater London Authority* (GLA), i 2000 bestående af en direkte valgt borgmester og en særskilt valgt forsamling (Curtice & Sandford, 2004: 201). Godt nok har alle regioner i England et regionalt handelskammer, der fører tilsyn med lokale organer, der varetager promoveringen af regionens økonomi, men ingen af disse organer har selvstændig autoritet. Måske er englænderne tilfredse med at blive regeret fra *Westminster*, eller måske vil englænderne gerne have deres eget parlament på linie med det Skotland har fået, hvis de føler, at den konstitutionelle reform har forfordelt England. I den

forbindelse er der især to kritikpunkter (Curtice & Seyd, 2001: 230), som kan retfærdiggøre en eventuel modreaktion mod den nuværende selvstyreordning i Skotland. Det første er, om det er rimeligt at love på sundhedsområdet og uddannelsesområdet i Skotland vedtages i Skotland uden indblanding fra engelske MP'er, mens love på sådanne områder i England vedtages i *Westminster*, hvor skotske MP'er fortsat har mulighed for at blive hørt og samtidig stemme for eller imod. Dette dilemma blev kendt som *the West Lothian Question*, idet den daværende *Labour* MP'er for *West Lothian*, Tam Dalyell (der var imod selvstyreordningen) ofte udtrykte bekymring over de konsekvenser selvstyreplanerne ville få for *Westminster* parlamentet. Han præciserede en problemstilling, som gav modstanderne af selvstyreordningen mulighed for at opbygge en troværdig opposition i parlamentet (Denver et al., 2000: 17). Tam Dalyell stillede spørgsmålet, som citeret herunder:

Shall I still be able to vote on many matters in relation to West Bromwich but not West Lothian ... and will my Right Honourable Friend⁶ be able to vote on many matters in relation to Carlisle but not Cardiff? (Hansard, vol.938, col.31).

Det andet er, at det faktum, at skotternes andel af de offentlige udgifter pr. indbygger er større end englændernes andel pr. indbygger sandsynligvis vil tiltrække offentlighedens interesse og derfor blive gransket nøje, når det ikke længere blev afgjort i enrum rundt om det britiske kabinets bord (Curtice & Seyd, 2001, 230).

Tabel 11 herunder viser i hvilken grad englændere og skotter er enige eller uenige med hinanden.

⁶ Der henvises til James Callaghan, som var premierminister og MP'er for Cardiff.

Tabel 11: Forholdet mellem England og Skotland i England og Skotland (Curtice & Seyd, 2001: 231)

	England	Skotland
Skotske MP'er skal ikke længere have ret til at stemme om engelsk lovgivning der kun vedrører England	%	%
Stærkt enig	18	14
Enig	46	39
Hverken enig eller uenig	19	17
Uenig	8	19
Stærkt uenig	1	4
<i>Datagrundlag</i>	<i>1695</i>	<i>1506</i>
Sammenlignet med andre dele af UK, er Skotlands andel af offentlige udgifter	%	%
Meget mere end fair	8	2
Lidt mere end fair	13	8
Nogenlunde fair	42	27
Lidt mindre end fair	10	35
Meget mindre end fair	2	23
<i>Datagrundlag</i>	<i>1928</i>	<i>1663</i>

Umiddelbart viser tabel 11 herover, at retten til at stemme kunne være en kilde til spændinger mellem Skotland og England, idet 46% af englænderne er enige i, at skotske MP'er ikke længere skal have lov til at stemme i *The House of Commons* på lovforslag, der kun vedrører England. Men da hele 39% af skotterne er af samme mening, er det blandt befolkningen ikke nogen oplagt årsag til spændinger. Det er derfor nærliggende at formode, at problemet er større for MP'erne selv, navnlig for *Labour* MP'erne, der kun har flertal i *Westminster* på grund af de skotske MP'ere, der støtter *Labour*-regeringen. Dette problem er ikke ukendt i Danmark, idet Færøerne og Grønlands repræsentanter i Folketinget kan stemme om danske anliggender, hvorimod danske folketingsmedlemmer (MF'ere) ikke kan stemme om forhold, der falder under hjemmestyret. Med hensyn til rimeligheden i Skotlands andel i de offentlige udgifter pr. indbygger, er der heller ikke voldsom uenighed mellem de to parter. Godt nok mener 58% (35% + 23%) af skotterne, at de får 'mindre end fair'. Men kun lidt over en femtedel af englænderne mener, at Skotland får 'mere end

fair'. Dette resultat kan skyldes, at emnet ikke har fået særlig megen opmærksomhed i England. Curtice & Seyd (2001) peger på, at en fjerdedel af befolkningen i England ikke var i stand til at tage stilling, og at det måske vil ændre sig, hvis engelske politikere fortsætter med at rejse spørgsmålet. Indtil videre har de engelske politikere, der har haft stærke indsigelser mod arrangementet, ikke kunnet skaffe nogen opbakning blandt deres vælgere. Desuden er der heller ikke noget der tyder på, at utilfredsheden er større i Nordengland – hvis politikere har været de største kritikere af Skotlands mere generøse ordning – end der er i resten af landet (s. 231).

6.2 Delkonklusion

Mens kritikerne af selvstyreordningen ved første øjekast kan have ret i, at skotske MP'ers ret til at stemme i *the House of Commons* på områder der kun vedrører England kunne skabe spændinger mellem de to lande, så viser det sig, at både den engelske og skotske befolkning mener, at skotske MP'er ikke skal stemme om lovforslag der kun vedrører England. Så, der synes ikke at være potentiale for spændinger mellem befolkningerne i England og Skotland om, hvordan de to landes forhold skal forvaltes, hvilket viser, at det mere er et spørgsmål, der volder problemer for MP'erne selv, og især for *Labour* MP'erne, der kun har flertal på grund af de skotske MP'ers støtte til *Labour*-regeringen. Ligeledes er der heller ikke den store uenighed i befolkningerne angående Skotlands andel i de offentlige udgifter pr. indbygger, men mange englændere var ikke i stand til at tage stilling, og man kan forestille sig at de måske ændrer mening, hvis politikerne bliver ved med at bringe emnet på bane.

7. Mulige konsekvenser for unionen

Hidtil har der ikke været tegn på stor utilfredshed med de konstitutionelle forandringer, der har fundet sted i unionen, men fremtiden kan vise helt andre holdninger til unionens sammenhold.

I dette afsnit vil englændernes og skotternes syn på nationalisme blive sammenlignet, da det ikke er uvæsentligt om englænderne såvel som skotterne udvikler en nationalisme, der kan true unionen.

England må forventes at favorisere unionstanken – i hvert fald hvis man ser på det gennem historiske briller med opbygningen af imperiet, hvor England har været den dominerende part – og derfor måske mindre forstående over for ideen om delvist selvstyre i Skotland. Sandt nok ser det ud til, at englænderne har svært ved at skelne Storbritannien fra England, hvilket også har givet dem en mere udvisket opfattelse af deres nationale identitet. Men den mulighed at selvstyreordningen i Skotland i sig selv har betydet, at englænderne nu er blevet mere bevidste om deres særskilte interesser og identitet er til stede. Britisk nationalisme, dvs. en identitet, der er afstukket af statslige grænser og som inkluderer flere nationer, er blevet svagere i sin fremtoning under *Labour*-regeringen med Tony Blair som premierminister, og selv om tanken var at bevare unionen, så kan regeringens officielle anerkendelse af delvist selvstyre i Skotland være en medvirkende årsag til at selvstyreordningen i Skotland i sig selv har undergravet opbakningen til unionen, og at englænderne er blevet mere bevidste om deres specielle interesser og nationale identitet. Britisk nationalisme har i nyere tid været forbundet med det Konservative parti med Margaret Thatcher som premierminister. Men den vil sandsynligvis være for nedadgående efterhånden som de unge generationer, der ikke kan huske imperiet eller anden verdenskrig, overtager styret, og efterhånden som de traditionelle bånd til den britiske union aftager, vil de i højere grad føle sig mere frie til at vælge national identitet (Heath & Smith, 2005:1).

For at få en ide om udsigterne for unionssamarbejdet, er det af betydning at undersøge karakteren af nationalisme i England og Skotland. Ifølge Heath & Smith (2005) har det været kutyme at skelne mellem britisk nationalisme – en *civic* form for nationalisme, der lægger vægt på unionen mellem Skotland og England, og en minoritetsnationalisme, der søger at sikre Skotland status som stat – en nationalisme der almindeligvis har etniske rødder og som historisk set har været udelukket fra politisk (og økonomisk magt) (s. 1).

Man kan forestille sig, at britisk nationalisme vil blive erstattet af en ny form for engelsk nationalisme. Den form som engelsk nationalisme kan udvikle sig til er af særlig interesse. Indtil videre har skotsk nationalisme ikke vist nogen tegn på den højredrejede nationalisme, som har forpestet mange europæiske samfund, men vil engelsk nationalisme være lige så 'venlig'? Der er den mulighed, at den får karakter af en fremmedfjendsk holdning og at den kommer til at bære præg af den xenofobi, som kendetegner europæiske højredrejede bevægelser, således at den ikke bare

omfatter migranter og asylansøgere, men også skotter og de andre nationer, der historisk har været en del af unionen. En anden mulighed er, at faldet i andelen af de mennesker, der går ind for unionen kan føre til en følelse af afsky eller ligegyldighed over for nationalisme i alle dens former. Men ifølge Heath & Smith (2005) er det formentlig mere ligegyldighed end egentlig fjendtlighed over for skotterne der kommer til at præge udviklingen. Mangel på tilknytning til unionen kan betyde, at englænderne er ligeglade med om Skotland har delvist selvstyre eller om det bliver en selvstændig stat (s. 2).

7.1 Identifikation af forskellige former for nationalisme i Skotland og England

Man må formode, at de mennesker, der har stærke følelser for britisk nationalisme også er dem, der ønsker at bevare unionen, og modpolen skulle i så fald være, at minoritetsnationalister i Skotland mangler en følelsesmæssig tilknytning til Storbritannien – at de ser en interessekonflikt - og derfor ønsker at Skotland skal være en selvstændig stat. Heath & Smith (2005) argumenterer, at der, udover de to grupper – de mennesker, der har en følelsesmæssig tilknytning og dem, der har opfattelsen af en interessekonflikt – også kan være andre mere blandede grupper, som afslører mere om de potentielle spændinger i unionen. På den ene side kan der være potentielle nationalister i Skotland, der ikke har en følelsesmæssig tilknytning til unionen og som derfor ser en interessekonflikt mellem Skotland og England, men som endnu ikke har tilsluttet sig en nationalistisk ideologi, der går ind for selvstændighed. Heroverfor står englænderne, som muligvis opfatter en interessekonflikt, men som endnu ikke har tilsluttet sig en *exclusionary* ideologi, dvs. en etnisk nationalisme, der i ekstreme tilfælde viser sig som xenofobi, eller har forkastet unionisme som konstitutionel præference (s.2-3).

Mens det ser ud til, at der umiddelbart ikke er store interessekonflikter mellem England og Skotland med hensyn til, hvordan de to lande skal forvaltes (som det ses af tabel 11), så er der betydelig forskel, når det drejer sig om deres følelsesmæssige tilknytning til unionen.

Herunder vises i tabel 12 og 13 i hvor høj – eller lille – grad skotter og englændere føler national stolthed.

Tabel 12: Stolthed over at være britisk (Heath & Smith, 2005: 6)

% føler....	Skotske indbyggerses stolthed over at være britiske	Engelske indbyggerses stolthed over at være britiske
Meget stolt	24	43
Noget stolt	41	37
Ikke særlig stolt	13	10
Slet ikke stolt	5	2
Ikke britisk	16	7
Ved ikke	1	1
<i>Datagrundlag</i>	<i>1508</i>	<i>1917</i>

Tabel 13: Stolthed over at være skotsk/engelsk (Heath & Smith, 2005: 7)

% føler....	Skotske indbyggerses stolthed over at være skotsk	Engelske indbyggerses stolthed over at være engelsk
Meget stolt	71	45
Noget stolt	17	33
Ikke særlig stolt	3	8
Slet ikke stolt	0*	2
Ikke engelsk/skotsk	9	12
Ved ikke	1	1
<i>Datagrundlag</i>	<i>1508</i>	<i>1917</i>

* under 0,5%

Der er en betydelig forskel på englændernes og skotternes følelse af stolthed over at være britisk. Tabel 12 viser at 80% (43% + 37%) af englænderne føler stolthed eller meget stolthed over at være britiske, hvorimod kun 65% (24% + 41%) af skotterne har de samme følelser forbundet med britiskhed. En lille del (7%) af englænderne føler sig slet ikke britiske og hele 16% af skotterne afviser at føle sig britiske. Det kunne indikere, at englænderne går ind for unionen, men det er nærliggende at formode, at englændernes noget udvaskede billede af engelsk og britisk identitet spiller ind her, især fordi den samme andel – eller nogenlunde den samme – viser stolthed over at

være engelske. Af tabel 13 fremgår det, at 78% (45% + 33%) er stolte over at være engelske. Skotterne viser derimod en meget større stolthed over at være skotske, idet hele 88% erklærer sig stolte over at være skotske, hvoraf 71% erklærer sig meget stolte og 17% noget stolte. Der ser altså ud til, at skotterne er utilbøjelige til at føle stolthed over at være britiske, modsat englænderne, hvor fordelingen er nogenlunde lige mellem at føle stolthed over at være britiske såvel som engelske.

For at få et overblik over mønstret i følelsesmæssig tilknytning til henholdsvis Skotland og England kan man foretage en gruppeanalyse baseret på normativ, kognitiv og emotionel bedømmelse for at skelne grupperingerne i de to lande. Der er fire grupper i hvert land.

Tabel 14 herunder viser resultatet af typologien for Skotland og tabel 15 viser typologien for England.

Tabel 14: En typologi af bosiddende skotter (Heath & Smith, 2005: 9)

	% foretrækker skotsk selvstændighed	% foretrækker separat engelsk parlament	% hvem mener, at Skotland har mest fordel	% hvem mener, at England har mest fordel	% stolt over at være britisk	% stolt over at være skotsk
Skotske nationalister <i>D 333*</i>	80	31	0	82	21	97
Potentielle skotske nationalister <i>D 191*</i>	0	13	0	100	100	96
Unionister <i>D 714*</i>	13	13	36	0	100	89
Uengagerede <i>D 268*</i>	11	17	35	3	0	69

* *Datagrundlag*

Den første skotske gruppe er ifølge Heath & Smith (2005) et klassisk eksempel på skotsk minoritetsnationalisme. Disse skotske nationalister har meget stor følelsesmæssig tilknytning til

Skotland og omvendt meget lille tilknytning til Storbritannien. De er i betydelig grad overbeviste om, at England har størst fordel af unionssamarbejdet og går ind for at Skotland skal være en selvstændig stat. Desuden ønsker de også konstitutionel forandring for England, hvilket ses af, at en tredjedel støtter ideen om et engelsk parlament. Både ud fra en normativ, kognitiv og emotionel erkendelse har de afvist unionen (s.9).

Den anden skotske gruppe, som er mindre, kan betragtes som potentielle nationalister eller måske som ambivalente unionister. Lige som de arketyriske skotske nationalister er de stolte af Skotland. Ligesom nationalisterne mener de, at England drager mest fordel af unionssamarbejdet. Men de går ikke (indtil nu) ind for skotsk selvstændighed og de er stadig stolte af Storbritannien.

Den tredje skotske gruppe er en stor gruppe. Det er den største gruppe af de fire grupper Trods en meget stor tilknytning til Skotland er de også meget stolte af Storbritannien. Og de mener i nogen grad at Skotland har mest fordel af unionssamarbejdet. De har intet ønske om at Skotland skal være en selvstændig stat. Så det er en særlig form for unionisme – de er både skotske og unionister.

Den sidste skotske gruppe kan klassificeres som uengagerede. De er beslægtede med unionisterne, idet de ikke støtter ideen om et selvstændigt Skotland såvel som et selvstændigt England. I lighed med unionisterne mener de i nogen grad, at Skotland har størst fordel af unionssamarbejdet, men føler ikke den stolthed over Storbritannien som unionisterne gør. Selv stoltheden over Skotland er forholdsvis lille – i det mindste hvis man sammenligner dem med de tre andre grupper – så, ifølge Heath & Smith (2005) begynder det at ligne en post-nationalistisk gruppe for hvem national identitet og unionisme ikke betyder så meget (s. 10).

Tabel 15: En typologi af bosiddende englændere (Heath & Smith, 2005: 9)

	% foretrækker skotsk selvstændighed	% foretrækker separat engelsk parlament	% hvem mener, at Skotland har mest fordel	% hvem mener, at England har mest fordel	% stolt over at være britisk	% stolt over at være engelsk
Engelske separatister <i>D 196*</i>	77	25	91	0	52	86
Potentielle engelske nationalister <i>D 483*</i>	0	14	100	0	100	90
Unionister <i>D 874*</i>	16	17	0	8	94	100
Uengagerede <i>D 362*</i>	12	15	20	14	35	0

* *Datagrundlag*

I England findes der ifølge Heath & Smith (2005) stort de samme typer af grupper, selv om nogle af detaljerne varierer. Den første engelske gruppe svarer ikke helt til de skotske nationalister, men de har meget tilfælles med dem. Og ligesom de skotske nationalister, går de ind for et selvstændigt Skotland. De er også stolte over at være engelske og i lighed med deres skotske modstykke, er de ikke særlig stolte af Storbritannien. Men mens denne gruppe i England er den mest sandsynlige til at bakke op bag ideen om et separat engelsk parlament, er opbakningen til konstitutionel forandring imidlertid lav. De har således ikke en distinkt engelsk nationalistisk politisk dagsorden ligesom skotterne har. De kaldes derfor separatister (for at vise deres sympati for et selvstændigt Skotland), fordi de ikke i bund og grund er engelske nationalister. De mener at Skotland har mest fordel af unionssamarbejdet. Denne gruppe er også meget mindre end gruppen af skotske nationalister.

Den anden engelske gruppe er større end gruppen af separatister. Den har mange lighedspunkter med de skotske potentielle nationalister og kaldes derfor potentielle separatister. Ligesom deres skotske modstykke er de stolte af både Storbritannien og England og ønsker ikke et selvstændigt

Skotland eller et separat engelsk parlament. De mener at Skotland har mest fordel af unionssamarbejdet.

Den tredje engelske gruppe er arketyperiske unionister. De er stolte af Storbritannien og de synes ikke om at Skotland skal være selvstændigt. Ligesom deres skotske modstykke er de stolte af Storbritannien såvel som af England. Den eneste forskel mellem de skotske og engelske unionister er, at der er langt flere skotske end engelske unionister, der mener at Skotland har mest fordel af unionssamarbejdet.

Sluttelig er der den sidste engelske gruppe, som bedst kan beskrives som uengagerede. I lighed med den tilsvarende skotske gruppe støtter de ikke ideen om et selvstændigt Skotland. Og de er ikke følelsesmæssigt tilknyttet Storbritannien og har slet ikke nogen følelsesmæssig tilknytning til England. I denne gruppe er fordelingen nogenlunde lige stor med hensyn til hvem, de mener, der har mest fordel af unionssamarbejdet – gruppen af dem, der mener, at Skotland har mest fordel af samarbejdet er dog lidt større (s. 10-11).

Grupperne i Skotland og England er nogenlunde sammenlignelige. Der er nogle små forskelle mellem dem, og måske kommer den største forskel til udtryk imellem gruppen af nationalister og separatister. De skotske nationalister er større gruppe end de engelske separatister, og de synes at være mere politiserede (ikke overraskende efter *the Scottish National Party*, SNPs succes i Skotland) (Heath & Smith, 2005: 12). Den mindre gruppe af engelske separatister synes at mangle en distinkt politisk dagsorden for England. Hvis man ser på udsigterne for unionen i det perspektiv, ser det ikke så lyst ud. Men man må holde sig for øje, at gruppen af skotske nationalister er lille og gruppen af engelske separatister er endnu mindre. I begge lande udgør de et mindretal og der er store grupper, der enten er uengagerede eller post-nationalister eller ambivalente unionister.

For bedre at forstå mønstret i tilhørsforholdet til nationalisme og unionisme, uden engagement osv. kan man undersøge, hvilken slags/type mennesker, de er. Passer de ind i de sædvanlige historier om årsager til britisk nationalisme og minoritetsnationalisme? Er de potentielle separatister i England samme slags mennesker, som de potentielle nationalister i Skotland, eller har de flere karaktertræk, der peger mod højredrejet nationalisme? Og i givet fald, tilhører de den ældre generation, som er en

svindende gruppe med hensyn til politisk indflydelse, eller tilhører de den unge generation, som er på vej til at få stigende politisk indflydelse?

For at undersøge om fortolkningen i typologien giver mening, kan man undersøge de fire gruppers nationale tilhørsforhold i henholdsvis Skotland og England.

Respondenterne blev bedt om at vælge mellem national identitet eller britisk identitet. Dernæst blev de stillet overfor valget mellem flere forskellige nationaliteter og til slut, hvilken nationalitet de gerne ville have, der skulle stå på deres pas (Heath & Smith, 2005: 12).

Herunder viser tabel 16 de fire gruppers svar i henholdsvis Skotland og England på de tre spørgsmål om national identitet.

Tabel 16: De fire gruppers national identitet (Heath & Smith, 2005:13)

Skotland % enig	Nationalister	Potentielle nationalister	Unionister	Uengagerede
Identificerer sig som skotsk og ikke britisk	65	26	15	42
Ønsker britisk pas	4	19	42	14
Britisk er foretrukne national identitet	2	17	33	9
England % enig	Separatister	Potentielle separatister	Unionister	Uengagerede
Identificerer sig som engelsk og ikke britisk	35	17	17	6
Ønsker britisk pas	37	61	59	53
Britisk er foretrukne national identitet	31	50	51	44

Tabel 16 viser det forventede mønster, hvor unionisterne i begge lande vælger en britisk identitet i højere grad end skotsk eller engelsk identitet. Og nationalisterne vælger en skotsk eller engelsk identitet frem for en britisk identitet. Men tabellen viser, som nævnt tidligere, også noget om den forskel, der er på de skotske nationalister og de engelske separatister. De skotske nationalister er meget mere tilbøjelige til at vælge national identitet frem for britisk identitet end de engelske separatister er. Men trods store ligheder mellem de fire grupper er det også vigtigt, at holde sig den forskel for øje, som klart er til stede, idet alle grupperne i Skotland overvejende er mere skotske end britiske og i alle grupperne i England er mere britiske end engelske (Heath & Smith, 2005: 14).

7.2 En demografisk profil af nationalisme i Skotland og England

Dernæst kan man se på de demografiske karaktertræk, der er i de fire grupper af nationalister, separatister, unionister, uden engagement osv. Ifølge Heath & Smith (2005) har tidligere undersøgelser vist at unionisterne i Skotland er tilbøjelige til at være ældre (formodentlig afspejlende generationsforskellen) og at de overvejende kommer fra velstillede sociale klasser, samt at de er tilbøjelige til at være medlem af en officielt anerkendt kirke. Skotske nationalister er tilbøjelige til at være deres modstykke (s.14). Men er det samme mønster til stede i de fire grupper i England?

Herunder i tabel 17 er en demografisk profil af de fire grupper i henholdsvis Skotland og England tabuleret.

Tabel 17: Demografisk profil af de fire grupper (Heath & Smith 2005: 15)

Skotland %	Nationalister	Potentielle nationalister	Unionister	Uengagerede
65 år eller ældre	12	34	29	13
Med universitetsgrad	7	7	16	23
Arbejderklasse	39	25	27	23
Lønmodtager	20	24	27	29
Ikke religiøs	51	30	39	53
England %	Separatister	Potentielle separatister	Unionister	Uengagerede
65 år eller ældre	19	26	27	13
Med universitetsgrad	11	19	10	25
Arbejderklasse	33	23	32	26
Lønmodtager	32	35	25	39
Ikke religiøs	49	40	39	45

Herover ses det, at det forventede mønster for unionister og nationalister i Skotland passer med tidligere undersøgelser. Skotske unionister er tilbøjelige til at være ældre med næsten en tredjedel over 65, forholdsvis højt uddannet med mange ansat i lederstillinger i lønmodtagersektoren, og størsteparten er religiøse, sandsynligvis medlemmer af *the Church of Scotland* (Heath & Smith, 2005: 15). Man kan for så vidt sige, at skotske unionister er tæt forbundet med den privilegerede klasse. Skotske nationalister er tilbøjelige til at være yngre, mindre religiøse, mindre veluddannede og økonomisk dårligere stillet. Potentielle skotske nationalister besidder en kombination af disse karaktertræk, men er i øvrigt meget lig unionisterne. De uengagerede skotske post-nationalister er, som tidligere nævnt, den mest interessante gruppe, da formodningen er, at de kommer til at tegne unionens fremtid. De er tilbøjelige til at være unge og ikke religiøse ligesom nationalisterne, men med den forskel, at de er meget højere uddannet. Det indikerer, at ældre højtuddannede er forbundet med unionister og yngre højtuddannede er forbundet med uengagerede, hvilket giver grund til

bekymring angående unionens fremtidige sammenhold, idet unionisme i Skotland er truet af den unge generation af nationalister, og - om end på en anden måde - af den unge generation af højtuddannede post-nationalister (Heath & Smith, 2005: 15).

Tallene for England viser nogle interessante ligheder og forskelle. De engelske separatister har meget tilfælles med de skotske nationalister. De er tilbøjelige til at være unge, mindre veluddannede, mindre privilegerede beskæftigelsesmæssigt og mindre tilbøjelige til at være religiøse. De engelske post-nationalister har også mange lighedspunkter med deres skotske modstykke. De er unge, bedre uddannet og noget mere økonomisk privilegerede. Men den store forskel skal findes blandt unionisterne i England og Skotland. Både unionisterne i England og Skotland er ældre og tilbøjelige til at være medlem af en officielt anerkendt kirke, men her hører ligheden op, idet engelske unionister er ikke særlig privilegerede, hverken uddannelsesmæssigt eller beskæftigelsesmæssigt. I England er det de potentielle separatister og de uengagerede, der er de mest privilegerede (Heath & Smith, 2005: 16).

Sammenligningen af disse grupper i England og Skotland synes at pege på, at mens de demografiske karaktertræk hos separatister og uengagerede er forholdsvis ens i de to lande, så er karaktertrækkene hos unionisterne temmelig forskellige. I Skotland er unionisterne en forholdsvis privilegeret gruppe, hvilket ifølge Heath & Smith (2005) svarer til den konventionelle teori om britisk nationalisme, mens unionisterne i England er almindelige mennesker i beskedne kår (s. 16).

7.3 Analyse af gruppernes adfærd og deres betydning for og holdning til unionens fremtid

For at undersøge om de fire gruppers adfærd og holdning i henholdsvis Skotland og England har betydning for relationerne mellem de to lande, kan det være formålstjenligt at diskutere, hvordan hver af de fire grupper passer ind i mønstret, *civic* og etnisk nationalisme. James Kellas (1991) definerer *civic* nationalisme, som værende *inclusive*, og etnisk nationalisme, som værende *exclusive* (s. 51). Dvs. at *civic* nationalisme er baseret på en fælles national kultur, men ikke på fælles afstamning. Den er åben i den henseende, at enhver kan vælge at tage den kultur til sig og tilslutte

sig nationen. Etnisk nationalisme udelukker de mennesker, der ikke har et fælles etnisk tilhørsforhold, dvs. en fælles afstamning, fra medlemskab af nationen.

Ifølge Heath & Smith (2005) er engelske separatister den mest *exclusive* af de fire grupper. De tilhører den gruppe, der mest ønsker, at antallet af immigranter bliver reduceret. De er mindst villige til at acceptere skotske og farvede som engelske, og er endog uvillige til at acceptere mennesker, der er født af britiske forældre i oversøiske lande og territorier som værende britiske. Mønstret viser, at denne gruppe ikke bare har en fjendtlig holdning til farvede, men og til dem, de ser, som 'de andre', dvs. dem, der kommer udefra.

I den anden ende ligger gruppen af uengagerede, som er den mest fordomsfri gruppe. De er den gruppe, der er mest villig til at acceptere mennesker, der er født i de oversøiske lande og den gruppe der er mest tolerant over for immigranter. De har flere karakteristika end unionisterne, der minder om en *civic* og *inclusive* form for nationalisme. Det understreger fortolkningen, som nævnt tidligere, at de kan betegnes som post-nationalister (s.18).

Unionisterne er en mellemtung mellem de to ekstreme grupper, og som Heath & Smith (2005) fremfører, tilhører denne gruppe det mest dominerende mønster i England, som er en blanding af *civic* og etnisk nationalisme snarere end enten eller (s. 18).

I Skotland er nationalisterne ikke så ekstreme som de engelske separatister. De er lige så liberale som unionisterne eller de uengagerede i deres indstilling til såvel farvedes som engelske tilflytters adkomst til at være skotsk, men knap så *inclusive* i deres opfattelse af, hvem der kan få et skotsk pas (Heath & Smith, 2005:19).

Men skotsk nationalisme er, som Heath & Smith (2005) påpeger, ikke kun *civic*. Under en tredjedel er villige til at acceptere, at tilflyttere får skotsk pas og endnu færre er villige til at acceptere tilflyttere, der er født i England som skotske. Men i England er der imidlertid endnu færre, der accepterer skotske tilflyttere som engelske. Det gennemgående træk for alle grupperne er, at skotterne er lidt mere *inclusive* end englænderne (s. 20).

En af teorierne om højredrejet nationalisme er, ifølge Heath & Smith (2005), at den, som en protest mod at være udelukket fra politisk indflydelse, giver udtryk for antipati mod systemet (s. 20). Hvis man går et skridt videre og ser på, om hypotesen om at engelsk separatisme er mere 'anti-system' end skotsk nationalisme, viser det sig, at både engelske separatister og skotske nationalister giver udtryk for en vis desillusionering og kynisme angående det politiske system. Men forskellen i Skotland er ikke så stor mellem nationalisterne og de andre skotske grupper, som den er i England mellem separatisterne og de andre engelske grupper. Så, teorien om, at nationalisme er en reaktion på at være udelukket fra politisk indflydelse, som Heath & Smith (2005) argumenterer, gælder mere for engelske separatister end skotske nationalister (s. 22).

7.4 Delkonklusion

Undersøgelsen af grupperne i England og Skotland viser, at unionisterne er den største gruppe i begge lande, men den viser også, at de ikke har majoriteten i nogen af landene. Ydermere er det den gruppe, der har flest ældre tilhængere i forhold til de andre grupper, og man kan derfor konkludere, at deres indflydelse vil være for nedadgående. I gruppen af skotske post-nationalister' er der endnu ikke noget ønske om, at Skotland skal være en selvstændig stat. Og i lighed med deres skotske modstykke går engelske post-separatister endnu ikke ind for et selvstændigt Skotland, endsi­ge at England skal have eget separat parlament. Blandt den unge generation ses én udvikling i retning af skotsk og engelsk nationalisme og en anden udvikling, der peger i retning af, at de er uengagerede. Man kan formode, at efterhånden som et generationsskifte finder sted, vil de kræfter, der arbejder for sammenholdet i Storbritannien fortsætte med at svinde ind. Denne udvikling er tilsyneladende den samme både i Skotland og England, men der er forskelle. Det tyder på at skotsk nationalisme er mere 'venlig' – at den har en mere *civic* og *inclusive* karakter end engelsk nationalisme. Engelsk separatisme synes at have karakter af en mere højredrejet nationalisme, som den, man ser i det franske nationalistiske parti, Front National. Ganske vist er det en forholdsvis lille gruppe, men større end den nuværende politiske tilslutning til højredrejede bevægelser antyder (Heath & Smith (2005: 22). Desuden omfatter engelske separatisters xenofobi ikke kun farvede, men synes også - om end kun svagt - at omfatte skotter. Her er der tydeligvis et grundlag for konflikt mellem Skotland og England. Men *the Scottish National Party*, SNPs politisering af skotsk nationalisme

viser endnu ikke tegn på så yderliggående holdninger, og selv om nationalistiske partier i England ikke skal ignoreres, så er politiseringen mere anti-europæisk end anti-skotsk.

I England vil der højst sandsynligt ske en udvikling i retning af post-nationalisme. Som nævnt, er den unge generation mere fri til at vælge nationalitet, og efterhånden som de bliver inddraget i beslutningsprocesserne og sandsynligvis bliver fremtidens meningsdannere, er det mest sandsynligt at gruppen af uengagerede unge højtuddannede mennesker, som ikke føler en stærk tilknytning til unionen endsige opfatter en konflikt med Skotland, ikke vil stå i vejen, hvis Skotland vil afholde en folkeafstemning om at blive en selvstændig stat (Heath & Smith, 2006: 23).

8. De politiske partiers betydning for og målsætning for Skotlands fremtid

Efter er indførelsen af selvstyre i Skotland er det politiske landskab unægtelig forandret, idet små partier og koalitionsregeringer nu er en integreret del af det skotske parlament.

Efter det skotske parlamentsvalg den 3. maj 2007 dannede *the Scottish National Party*, SNP, som nævnt en mindretalsregering. Og da det må formodes, at den skotske befolkning ikke forbliver upåvirket af partiernes politisering angående Skotlands fremtid, vil det være interessant at undersøge de skotske partiers virke og målsætninger for Skotlands fremtid. Det skal bemærkes at partiernes målsætning for Skotlands konstitutionelle form baseres på deres manifeste ved valget i 2007.

Siden oprettelsen af det skotske parlament har der været tre regeringsperioder, og herunder vises hvordan mandaterne er fordelt i de tre perioder.

Tabel 18: Total mandatfordeling efter parti 1999-2007 (Herbert et al. (2007:5))

	1999	2003	2007
<i>Scottish Labour</i>	56	50	46
<i>Scottish National Party, SNP</i>	35	27	47
<i>Scottish Conservative</i>	18	18	17
<i>Scottish Liberal Democrats</i>	17	17	16
<i>Scottish Green Party</i>	1	7	2
Andre	2	10	1

8.1 *The Scottish Labour Party*

The Scottish Labour Party har i mange år spillet en vigtig rolle i skotsk politik og har fået stor tilslutning i befolkningen, især i den centrale del af Skotland. Der har også været stor opbakning bag partiets politik på velfærdsområdet, hvor et omfattende velfærdssystem stadig er en vigtig faktor i støtten til partiet i hele Skotland. I 1980'erne begyndte mange af partimedlemmerne at få en positiv indstilling til en selvstyreordning. Mange havde tidligere haft en meget forbeholden indstilling til selvstyre, da de fleste betragtede centraliseret styre fra London som det bedste styre for Skotland. Men nu så *Scottish Labour* det som en mulighed for at udfordre Thatcher-regeringen og få vendt den økonomiske udvikling. Denne udvikling blev betragtet som vejen frem til bevarelse og udvikling af velfærdssystemet i Skotland. Denne opfattelse blev yderligere forstærket efter at partiet fik flertallet af stemmer i 1987, men *Scottish Labours* stilling som ledende parti, er siden 1997 blevet udfordret af *the Scottish National Party, SNP*, der havde ændret strategi og fået placeret sig som et parti lidt til-venstre-for-midten, hvilket betød, at *Scottish Labour* måtte kæmpe mod et parti, der appellerede til socialdemokratiske og socialistiske vælgere. *Scottish Labours* modtræk mod truslen fra *the Scottish National Party, SNP*, var at fremstå som et pragmatisk nationalistisk parti, idet det håbede på, at holde på de 'bløde' nationalistiske vælgere. Det lykkedes, idet partiet fik 56 mandater ved valget i 1999 til det skotske parlament. Nu afdøde Donald Dewar blev Skotlands *First Minister*, men da partiet ikke havde flertal, dannede det en koalitionsregering med *Scottish Liberal Democrats*, som havde fået 17 mandater (se tabel 18). Selv om det *Scottish Labour* var det største parti i Skotland, havde det imidlertid problemer med at sætte dagsordenen, da det måtte

indgå kompromiser med sin koalitionspartner, og til trods for at det lykkedes partiet at præsentere sig selv som et anderledes parti end *New Labour* i *Westminster*, kan det endnu være for tidligt at sige, hvor betydelig partiets særlige 'skotske' islæt har været (Deacon & Sandry, 2007: 89-91).

8.2 *Scottish Liberal Democrats*

Scottish Liberal Democrats har altid lagt vægt på og pointeret deres tilslutning til en selvstyreordning i Skotland. Ydermere har de har en lang tradition for at støtte ideen om politisk decentralisering af styret i hele Storbritannien. Indførelsen af selvstyreordningen i Skotland betød, at *Scottish Liberal Democrats* var fortrøstningsfulde og opmuntrede, idet de så det som en chance for at få indflydelse på den politik, som den skotske regering skulle føre i i årene fremover. I den første samling, hvor de var i koalition med *Scottish Labour*, lykkedes det dem at få fjernet undervisningsgebyrerne - *up-front tuition fees* (Scrap Tuition Fees (u.å.) - som skotske studerende hidtil havde skullet betale for at starte på universiteterne. Det var partiets politiske filosofi at forsvare den universelle velfærdsstat på et tidspunkt, hvor mange, heriblandt *Scottish Labour*, så det frie marked som en løsning på nogle af de problemer, som den offentlige sektor havde, ved at lade nogle af ansvarsområderne overgå til den private sektor. Et eksempel på *Scottish Liberal Democrats* målbevidste forsøg på at opretholde og udvide velfærdssystemet kom til udtryk, da det insisterede på, at koalitionsregeringen skulle indføre 'folkepension' i Skotland. Partiet fortsatte med at forsvare mange velfærdsområder i den anden samling, hvor *Scottish Labour* og *Scottish Liberal Democrats* igen dannede en koalitionsregering. De pressede på for at få *Scottish Labour* til at afstå fra at indføre de nye *top-up tuition fees* (Scrap Tuition Fees (u.å.) – studenterne skulle først betale, når de havde fået deres eksamen - som var blevet indført i England i undervisningsåret 2006/2007 (Deacon & Sandry, 2007: 92-93)

8.3 *The Scottish National Party (SNP)*

I 1934 blev *the National Party of Scotland* og *the Scottish Party* sammenlagt til et parti, *the Scottish Nationalist Party*, SNP. De første tyve år blev det nærmest betragtet som en interesseorganisation og nogle gange som en 'kaffeklub', men selv om partiets vælgertilslutning var lille, lykkedes det at

få sat fokus på alternative måder at regere Skotland på. I 1960'erne og 1970'erne fik partiet en større vælgertilslutning, hvilket til dels var på grund af partiets insisteren på, at den olie og gas, der var fundet i Nordsøen ud for Skotland skulle komme Skotlands økonomi til gode og ikke havne i statskassen i London, hvor den ville blive brugt til generelle offentlige udgifter. Efter den tid betragtede *the Scottish National Party*, SNP partiet *Labour* som fjenden og begyndte på en retorisk debat, hvor *Labour* blev beskrevet som 'London *Labour*', og da *Labour* rykkede til højre, begyndte *the Scottish Nationalist Party*, SNP, at beskrive sin politik som socialistisk eller socialdemokratisk. Det var begyndelsen på en kamp om pladsen til-venstre-for-midten i skotsk politik (Deacon & Sandry, 2007: 93).

Fra 1990 til 2000 var Alex Salmond leder af *the Scottish National Party*, SNP, og igen fra 2004, hvor han var en betydelig faktor i indførelsen af en socialdemokratisk politik med et skotsk islæt. Dermed bevægede han sig ind på *Scottish Labours* kernevælgere, og denne taktiske manøvre betød at medierne i Skotland ville få skærpet interesse i at fokusere på denne ideologiske kamp. Denne bevågenhed fra medierne betød, at Alex Salmond kunne få sat gang i debatten om en selvstændig skotsk regering. Der er imidlertid fortsat uenighed i *the Scottish Nationalist Party*, SNP, om, i hvilket tempo partiet skal forsøge at ændre Skotlands konstitutionelle status. Partiet har altid haft en fraktion med gradualister og en med fundamentalister, hvor gradualisterne mener, at det skal foregå efter et 'stigesystem' med en trinvis udvikling af Skotlands selvstyreordning, som i sidste ende fører til en folkeafstemning om selvstændighed. Fundamentalisterne mener derimod, at der skal være en folkeafstemning om selvstændighed umiddelbart efter at partiet evt. får flertal ved valg til det skotske parlament ((Deacon & Sandry, 2007: 94).

8.4 *The Scottish Conservative Party*

Indtil omkring 1980 blev *the Scottish Conservative Party* betegnet som et unionistparti, der ønskede at bevare status quo i konstitutionel henseende. Siden 1050'erne er partiet gået tilbage, hvilket skyldes mange faktorer. Det er imidlertid tydeligt, at partiets ønske om at bevare unionen samt dets fornægtelse af en stigning blandt befolkningen i skotsk national identitet ikke tiltrak de vælgere, der ønskede radikale ændringer i Skotland. Deacon and Sandry (2007) peger på, at det sidste søm i

kisten kom med Margarets Thatchers regering, der først og fremmest varetog engelske interesser. *The Scottish Conservative Party* har mere end noget andet skotsk parti været nødt til at forholde sig til problemer i forbindelse med indførelsen af selvstyreordningen, da de fleste skotske konservative ser det ny styre som antitesen af deres politiske målsætning (s. 96).

De problemer som partiet stod over for blev til dels overvundet omkring 1998, hvor partiet efter nogen granskning af dets ideologier blev mere skotsk i den forstand, at det nu begyndte at udvikle en politik, der tog hensyn til de konstitutionelle forandringer, som var ved at ske i Skotland. Siden indførelsen af delvist selvstyre i Skotland har *the Scottish Conservative Party* draget fordel af det nye skotske valgsystem (PR), da det nu kan få tillægsmandater i det skotske parlament, hvilket ikke havde været muligt efter det gamle valgsystem (FPTP). *The Scottish Conservative Party* er meget opmuntret over denne renæssance og hævder, at det har været medvirkende til at forøge vælgertilslutningen, hvor en del nye medlemmer bl.a. kommer fra universiteterne over hele Skotland. Desuden har der været ideer fremme, som tidligere konservative ledere, så som Quintin Hogg og Edward Heath, havde på dagsordenen tilbage i 1960'erne, om at indføre mere lokal politisk indflydelse, så befolkningen får større mulighed for at granske arbejdet og beslutningerne ude i deres lokalsamfund. Dette har i øvrigt vundet gehør hos andre partier i Skotland, f.eks. *Scottish Liberal Democrats* og *Scottish Greens* (Deacon & Sandry, 2007: 97-98).

8.5 *The Scottish Green Party*

The Scottish Green Party blev et separat parti i 1990, idet det udskilte sig fra *the Green Party* i England og Wales, da det ønskede at advokere for en form for selvstyre i Skotland. Udover områder af miljømæssig karakter går partiet ind for et selvstændigt Skotland. Partiet er medlem af organisationen *Global Greens*, og i Europa er det fuldgyldigt medlem af *the European Federation of Green Parties*. I 1999 fik *the Scottish Green Party* sin første MSP, og repræsentationen i parlamentet gav partiet et opsving i medlemstallet, navnlig i fraktionen af unge grønne voksede medlemstallet. Udover miljømæssige områder, som allerede nævnt, går partiet ind for en fredsstrategi og nul-affalds-politik (Deacon & Sandry, 2007: 100).

8.6 Andre

Der er flere partier, der ikke blev valgt ind i det skotske parlament i 2007, så som *the Scottish Socialist Party*, SSP og *Scottish Senior Citizens Unity Party*, SSCUP, men derudover er der løsgænger Margo McDonald, der er fundamentalist. Hun blev valgt ind i parlamentet i 1999, hvor hun var opstillet i *Lothian* regionen for *the Scottish National Party*, SNP. Hun blev igen valgt ind i parlamentet i 2007, hvor hun opstillede som løsgænger (Herbert et al., 2007: 6).

8.7 Partiernes konstitutionelle præferencer ved det skotske parlamentsvalg i 2007

Spørgsmålet om selvstændighed var et af hovedpunkterne i debatten omkring valget i 2007.

Ved valget i 2007 gik *the Scottish Labour Party* ind for status quo med hensyn til parlamentets magtbeføjelser, men udelukker dog ikke en gradvis udvidelse. Spørgsmålet om selvstændighed var – og er – en grundsten for *the Scottish National Party*, SNP. Partiet ønsker en folkeafstemning om selvstændighed inden for fire år. Målsætningen er, at den skal finde sted i 2010. *The Scottish Liberal Democrats* går ind for mere magt til det skotske parlament, og ønsker en ny konstitutionel konvention om hvilke områder, der kan overføres til det skotske parlament, men modsætter sig en folkeafstemning om selvstændighed. *The Scottish Conservative Party* erklærede, at partiet er standhaftig forsvarer for unionen, men at det er åben over for en diskussion om magtbeføjelserne til det skotske parlament. *The Scottish Green Party* støtter en folkeafstemning om et selvstændigt Skotland (Herbert et al. (2007: 15).

8.8 Delkonklusion

Det stående spørgsmål ved valget i 2007 drejede sig om Skotlands konstitutionelle form og om *the Scottish National Party*, SNPs foreslåede folkeafstemning i særdeleshed. Partiets målsætning er klar, og da det er det største parti i Skotland – og da det nu har dannet en mindretalsregering - giver det anledning til stor politisk splittelse i skotsk politik, dvs. union versus selvstændighed. Men da det almindeligvis ikke altid står til troende, hvad partierne siger under en valgkampagne, så er det springende punkt, hvilke partier, der kan samarbejde i perioden efter valget. Der er ofte et parti,

der er i stand til at samarbejde med flere partier i de fleste parlamenter. I Skotland er et sådant parti *the Scottish Liberal Democrats*. Scenariet kunne være, at *the Scottish National Party*, SNP og *the Scottish Liberal Democrats*, som kan arbejde sammen på mange områder, også ender med at blive enige om, at det skotske folk skal have en chance for at udtale sig om union versus selvstændighed i 2010. Skulle det blive en realitet, vil *the Scottish Greens*, evt. sammen med Margo McDonald, kunne fremskaffe et beskedent flertal for en ny folkeafstemning.

9. Konklusion

Besvarelsen af spørgsmålene i min problemformulering, om selvstyreordningen i sig selv er drivkraft for stigende nationalitetsfølelse og om indførelsen af selvstyre generelt har formindsket eller forøget risikoen for unionens opløsning, må baseres på følgende konstateringer:

Skotlands fortid som selvstændig nation er medvirkende til, at skotterne har en karakteristisk skotsk national identitet, men 300 års unionssamarbejde er ikke gået ubemærket hen, hvilket betyder, at mange skotter også har en britisk national identitet. Dette unionssamarbejde forløb nogenlunde fredeligt indtil 1970'erne, hvor skotterne begyndte at føle, at den britiske regering ikke varetog skotske interesser. Skotsk national identitet blev et emne, der optog flere og flere, og *the Scottish National Party*, SNP, fik sat skotsk nationalitet på dagsordenen. I de sidste mange år inden folkeafstemningen i 1997 var den britiske identitet blevet et emne, der optog politikere og medier i betydelig grad, og befolkningen i Skotland var blevet meget mere bevidste om deres skotske identitet, hvilket kom til udtryk, da den skotske befolkning stemte for et skotsk parlament med delvist selvstyre: Ifølge Haesly (2005) er det netop forbindelsen mellem national identitet og politisk identifikation der udløser denne udvikling. Men ifølge McCrone (2002) er skotsk national identitet en 'iboende' identitet, der ikke er politisk, og i lyset af den udlægning kan oprettelsen af det skotske parlament meget vel være et udtryk for en 'iboende skotsk identitet', idet parlamentet i så fald symboliserer skotternes status som nationalstat. Men uanset om skotternes national identitet er 'iboende' eller om den forstærkes af politiske begivenheder, så er der ingen tvivl om, at den spillede en betydelig rolle i 1997, hvor befolkningen med stort flertal stemte for oprettelsen af et skotsk parlament med delvist selvstyre.

Skotlands selvstyre som drivkraft for skotsk national identitet er ikke en faktor som i øjeblikket har vist sig at være til stede i overvældende grad ifølge undersøgelser af den skotske befolknings holdning til partipolitiske og konstitutionelle præferencer efter national identitet. Men efterhånden som de skotske selvstyrende institutioner kommer til at fremtræde som karakteristiske for Skotland, kan selvstyreordningen i sig selv fremme skotsk nationalisme, såfremt befolkningen ønsker at denne identitet skal komme til udtryk gennem separate autonome institutioner. Den udvikling er en reel mulighed, da politiske tiltag i form af en markant nationalistisk tilstedeværelse i parlamentet søger at opmuntre befolkningen til, at denne identitet skal udmønte sig i en nationalistisk bevægelse, med det til følge, at interessen i at Skotland skal være en selvstændig stat bliver forøget. Om indførelsen af delvist selvstyre i Skotland har formindsket risikoen for unionens opløsning afhænger i høj grad af de resultater, som selvstyreordningen på længere sigt kan fremvise.

Det nye skotske valgsystem med forholdstalsvalg blev godt modtaget af det skotske folk. Spørgsmålet var om befolkningen ville betragte valg til det skotske parlament som sekundære i forhold til valg til det britiske parlament, men til trods for at det skotske parlament bliver betragtet som det mindst betydningsfulde af de to instanser, har skotterne overvejende brugt deres to stemmer til at stemme på grundlag af hvad der foregår i Skotland og ikke på grundlag af, hvad der foregår i Storbritannien som helhed betragtet. Det nye valgsystem har medvirket til, at mindre partier har fået en mulighed for at få indflydelse på den politik, der føres i Skotland, hvilket betyder, at en større del af befolkningen bliver repræsenteret i skotsk politik. Der var store forventninger til den indflydelse det skotske parlament ville få i årene omkring folkeafstemningen, men efterhånden som arbejdet kom i gang, dalede forventningerne kendeligt. Over halvdelen af befolkningen fandt, at det skotske parlament burde have mest indflydelse på skotske forhold. Tilliden til de to instanser viser sig at være størst til det skotske parlament og den skotske regering trods det faktum, at skotterne generelt ikke mener at oprettelsen af et skotsk parlament ikke har gjort den store forskel på hvordan Skotland styres.

De spændinger der kunne opstå efter oprettelsen af det skotske parlament i forbindelse med skotske MP'ers fortsatte mulighed for at stemme i det britiske parlament på love, der kun vedrører England, viser sig at være ubegrundede, idet der er bred enighed blandt befolkningen i begge lande om, at det

ikke bør være muligt. Ydermere er der heller ikke stor uenighed i befolkningen i Skotland og England om Skotlands mere favorable andel i de offentlige udgifter pr. indbygger, men denne udlægning skal dog tages med et vist forbehold, idet mange englændere ikke var i stand til at tage stilling, da emnet ikke har været offentligt debatteret i Storbritannien.

I både Skotland og England er den største gruppe erklærede unionister, og set i det perspektiv er der grundlag for at konkludere at selvstyreordningen i Skotland har opfyldt skotternes behov for mere autonomi uden at træde ud af unionssamarbejdet. Unionisterne, der hovedsagelig består af den ældre del af befolkningen i både England og Skotland er imidlertid en befolkningsgruppe der svinder ind af naturlige årsager, og dermed er vejen banet for andre kræfter, der ikke er interesserede i unionens fortsatte beståen. I Skotland er der endnu ikke tegn på, at skotsk nationalisme vil udvikle sig i en yderliggående højredrejet retning, men i England er der tegn på større tilslutning til denne udvikling, og da det ikke kun er Skotland, der afgør om unionssamarbejdet skal fortsætte, er det også vigtigt at tage englændernes holdning i betragtning. Og efterhånden som generationen af unge veluddannede kommer til at repræsentere den politik, der skal føres i England er det sandsynligt, at de vil indtage en uengageret holdning til unionssamarbejdet med det til følge, at de ikke vil hindre Skotland i at blive en selvstændig stat.

Såfremt *the Scottish National Party*, SNP i indeværende samling får held til at overbevise navnlig *Scottish Liberal Democrats* om, at den skotske befolkning skal have valget mellem union og selvstændighed, vil det afstedkomme mange komplikationer i Storbritannien, herunder hvilke betingelser, der bliver knyttet til en sådan afstemning. Spørgsmålet om økonomi, medlemskab af EU osv. Dette problem har Skotland endnu ikke løst. Men da man ikke kan kigge ind i fremtiden, må det bero på et skøn, om det vil lykkes *the Scottish National Party*, SNP, at gennemføre en sådan folkeafstemning. Endnu er der ikke tegn på at befolkningen i Skotland vil stemme for et selvstændigt Skotland, og da der ofte sker et skift i regeringsmagten efter et valg, enten fordi befolkningen vil se forandring eller fordi regeringen begynder at blive træt, kan man formode, at det vil tage mange år endnu før der kommer en folkeafstemning – hvis den kommer.

Konklusionen, at selvstyreordningen har opfyldt den britiske regerings håb om, at det ville formindske risikoen for unionens opløsning er, set i det lys, kun mulig på kort sigt. På langt sigt kan

det vise sig, at selvstyreordningen har båret mere ved til bålet, og at såvel nationalistisk politisering, som den unge generations manglende engagement i unionen - at unionen skal være det bærende element i nationalstaten the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland - kan betyde, at Skotland træder ud af unionssamarbejdet og bliver en selvstændig stat.

9. Liste over tabeller og figurer

Tabel 1: National identitet (Moreno.....)	21
Tabel 2: Partiidentifikation efter national identitet (Moreno måling) blandt skotter.....	23
Tabel 3: Konstitutionelle præferencer i Skotland efter national identitet, 2003, (%).....	24
Tabel 4: Hvem styrer Skotland, 1999-2003.....	29
Tabel 5: Hvad folk stemmer, 1999-2003.....	30
Tabel 6: Hvor stor indflydelse har det skotske parlament? Hvor stor indflydelse burde det have? (1999-2003).....	31
Figur 1: Tillid til den skotske og den britiske regering.....	33
Tabel 7: Tillid til det skotske parlament og den britiske regering efter national identitet og konstitutionel præference, 2003.....	34
Tabel 8: Opfattelser af regional skævhed i fordelingen af det skotske parlaments interesseområder.....	35
Tabel 9: Opfattelse af effekten ved at have et skotsk parlament..., 2001-2005.....	36
Tabel 10: Opfattelse af effekten ved at have et skotsk parlament ..., efter holdning til selvstyre, 2005.....	38
Tabel 11: Forholdet mellem England og Skotland i England og Skotland.....	42
Tabel 12: Stolthed over at være britisk.....	46
Tabel 13: Stolthed over at være skotsk/engelsk.....	46
Tabel 14: En typologi af bosiddende skotter.....	47
Tabel 15: En typologi af bosiddende englændere.....	49
Tabel 16: De fire gruppers national identitet.....	51
Tabel 17: Demografisk profil af de fire grupper.....	53
Tabel 18: Total mandatfordeling efter parti 1999-2007.....	58

10. Bibliografi

A National Conversation (2007, 14. august). *Choosing Scotland's Future: A National Conversation* [White Paper]. Lokaliseret den 7. februar 2008 på <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2007/08/13103747/0>

Anderson, Benedict (1991). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* (2nd.edn.). London og New York: Verso.

Bartels, Larry M. (1996). Uninformed Votes: Information Effects in Presidential Elections. *American Journal of Political Science* 40:1, 194-230.

BBC News (2003, 2. april). *Electoral system: How it works*. Lokaliseret den 7. juni 2008 på <http://news.bbc.co.uk/1/hi/scotland/2840087.stm>

Bechhofer, Frank & David McCrone (2008). Talking the talk: national identity in England and Scotland. I: Alison Park et al. (eds.), *British Social Attitudes, 24th Report* (s.81-104). London: Sage.

Bromley, Catherine, John Curtice and Lisa Given (2005). *Public Attitudes to Devolution: The First Four Years*. Lokaliseret den 15. juli 2008 på <http://www.natcen.ac.uk/natcen/pages/publications/P7457PDF.pdf>

Closure of Holyrood Project (2007, 21. februar). *The Scottish Parliament*. Lokaliseret den 11. august 2008 på <http://www.scottish.parliament.uk/nmCentre/news/news-07/pa07-018.htm>

Crewe, Ivor (1995). Oral evidence, I Nolan, chairman, *Standards in Public Life: First report of the Committee on Standards in Public Life. Transcripts of Evidence*, Cm 2850-II, London: HMSO

Curtice, John & Ben Seyd (2001). Is devolution strengthening or weakening the UK? I: Alison Park et al. (eds.), *British Social Attitudes, 18th Report* (s.227-244). London: Sage.

Curtice, John (2002). Devolution and Democracy: New Trust or Old Cynicism. I: John Curtice et al. (eds.), *New Scotland, New Society* (s. 142-65). Edinburgh: Edinburgh University Press.

Curtice, John & Mark Sandford (2004). Does England want devolution too? I: Alison Park et al. (eds.), *British Social Attitudes, 21st Report* (s.200-219). London: Sage.

Curtice, John (2005a). What makes Scotland want something different? I: John F. Ermish & Robert E. Wright (eds.). *Changing Scotland: Evidence from the British Household Panel Survey* (s.227-41). Bristol: Policy Press.

Curtice, John (2005b). Is Devolution Succouring Nationalism? *Contemporary Wales*, Vol. 14, No 1, 80-103. Lokaliseret den 1. september 2008 på <http://www.ingentaconnect.com/content/uwp/cowa/2001/00000014/00000001/art00007>

Curtice, John (2006a). A Stronger or Weaker Union? Public Reactions to Asymmetric Devolution in the United Kingdom. *Publius: The Journal of Federalism*, Vol. 36, No 1, 95-113. Lokaliseret den 1. marts 2008 på Oxford Journals database.

Curtice, John (2006b). Proportional Power. I: Catherine Bromley et al. (eds.), *Has Devolution Delivered?* (s. 123-38). Edinburgh: Edinburgh: University Press.

Curtice, John (2006c). Is Holyrood accountable and Representative? I: Catherine Bromley et al. (eds.), *Has Devolution Delivered?* (s. 90-122). Edinburgh: Edinburgh University Press.

Curtice, John (2006d). Trust and Involvement in the Governance of Scotland. *Scottish Social Attitudes Survey 2005. Report 2*. Lokaliseret den 2. april 2008 på <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/159331/0043355.pdf>

Deacon, Russell & Alan Sandry (2007). *Devolution in the United Kingdom*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Delli Carpini, Michael & Scott Keeter (1996). *What Americans Know about Politics and Why it Matters*. New Haven, CT: Yale University Press.

Denver, David et al. (2000). *Scotland Decides: The Devolution Issue and the 1997 Referendum*. London og Portland, OR: Frank Cass.

Haesly, Richard (2005). Identifying Scotland and Wales: types of Scottish and Welsh national identities. *Nations & Nationalism*, Vol. 11(2), 243-63. Lokaliseret den 1. juli 2008 på EbscoHost database.

Hansard (1977-78). House of Commons Daily Debates. *Cronology of "The Parliamentary Debates"* Lokaliseret den 20. august 2008 på <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm/cmhansrd.htm>

Harrison, Kevin & Tony Boyd (2006). *The Changing Constitution*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Hassan, Gerry & Douglas Fraser (2004). *The Political Guide to Modern Scotland*. London: Politico.

Heath, Anthony & Shawna Smith (2005). *Varieties in Scotland and England*. [Working Paper No 108]. Lokaliseret den 2. august 2008 på <http://www.crest.ox.ac.uk/papers.htm>

Herbert, Stephen et al. (2007, 8. maj). SPICe briefing 07-21-2007. Lokaliseret den 17. september 2008 på <http://www.scottish.parliament.uk/msp/elections/2007/07index.htm>

Keating, Michael (2005). *The Government of Scotland. Public Policy Making After Devolution*. Edinburgh: Edinburgh Press.

Kellas, James (1991). *The Politics of Nationalism and Ethnicity*. Basingstoke:MacMillan.

McCrone, David (2002). *National Identity in Scotland* [Briefing Paper]. Lokaliseret den 25. august 2008 på

http://www.institute-of-governance.org/onlinepub/mccrone/bp_scottish_identity.html

Moreno, Luis (2006). Scotland, Catalonia, Europeanization and the Moreno Question. *Scottish Affairs* No. 54. Lokaliseret den 9. juni 2008 på

http://www.scottishaffairs.org/onlinepub/sa/moreno_sa54_winter06.html

Page, Benjamin I. & Robert Y. Shapiro. (1992). *The Rational Public*, Chicago: Chicago University Press.

Park, Alison & David McCrone (2006). The Devolution Conundrum? I: Catherine Bromley et al. (eds.), *Has Devolution Delivered?* (s.15-28). Edinburgh: Edinburgh University Press.

Popkin, Samuel L. (1991). *The Reasoning Voter: Communication and Persuasion in Presidential Campaigns*. Chicago: Chicago University Press.

Scrap Tuition Fees (u.å.). The Liberal Democrat Campaign. Lokaliseret den 8. september 2008 på

<http://www.scraptuitionfees.com/pages/Why.phtml>